

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

*”Tää työ on palveluohjausta,
nuorten kanssa yhdessä kulkemista eteenpäin”*

Yhdessä-hanke – etsivää työtä Saarijärven malliin

Annika Ojala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Marraskuu 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Annika Ojala	Sivumäärä 50 ja 1 liitesivu
Työn nimi ”Tää työ on palveluohjausta, nuorten kanssa yhdessä kulkemista eteenpäin” Yhdessä-hanke – Ammatillista etsivää työtä Saarijärven malliin	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Nikkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Visio-säätiö, Yhdessä-hanke	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena on mallintaa Saarijärvellä toimivan Yhdessä-hankkeen käyttämiä työmuotoja etsivässä nuorisotyössä. Etsivän työn tarkoituksena on löytää palvelujärjestelmän ulkopuolelle joutuneet nuoret, jotka ovat vaarassa syrjäytyä sekä toisaalta puuttua jo tapahtuneeseen syrjäytymiseen. Miten etsivää työtä Saarijärven seudulla tehdään ja millaiselle asiakaskunnalle? Entä millaisia ovat työntekijät ja yhteistyöverkostot? Mitä tuloksia on saatu aikaan? Työn tilaajana toimii Visio-säätiön hallinnoima Yhdessä-hanke.</p> <p>Työssä kuvataan teoreettiselta pohjalta ammatillista etsivää työtä ja verrataan tutkimustuloksia siihen. Tutkimus on laadullinen tutkimus, jonka menetelmänä on käytetty teemahaastattelua. Haastattelu on tehty yksilöhaastatteluina Yhdessä-hankkeen työparille. Tutkimuksen olisi tarkoitus hyödyttää Yhdessä-hankkeen etsivää työparia työn tulevaisuutta ajatellen sekä mahdollisesti antaa pohjaa etsiville, jotka aloittavat työn uusilla paikkakunnilla.</p> <p>Tutkimuksessa kuvaillaan Saarijärven etsivää työparia, työmenetelmiä, asiakaskuntaa, työn haasteita, eroja pienempien ja suurempien kaupunkien etsivässä työssä, Yhdessä-hankkeen yhteistyökumppaneita, vertaistukeen liittyviä asioita sekä hankkeen työn tuloksia ja tulevaisuutta. Näiden pohjalta tutkimuksessa nousi esille työn tarpeellisuus Saarijärvellä, työmenetelmien vaihtelevuus ja erilaiset tarpeet etsivälle työlle paikkakunnasta riippuen. Etsivän työn mallintamiselle olisi tarvetta juuri työmenetelmien vaihtelevuuden vuoksi.</p>	
Asiasanat Etsivä nuorisotyö, nuorisotyö, moniammatillisuus, syrjäytyminen, Visio-säätiö, Yhdessä-hanke, Saarijärvi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Ojala Annika	Number of Pages 50
Title "Tää työ on palveluohjausta, nuorten kanssa yhdessä kulkemista eteenpäin" Yhdessä-project – outreach youth work in Saarijärvi	
Supervisor(s) Nikkilä Juha	
Subscriber and/or Mentor Visio- foundation, Yhdessä-project	
Abstract <p>The purpose of this thesis is to model working methods used in Yhdessä-project, which is trying to prevent social exclusion among young people and also on the other hand to repair damages already happened. The aim of outreach youth work is to search and find those youngsters who aren't using any services society offers and they are at risk of social exclusion. How do they work in Saarijärvi to prevent social exclusion among young people and what kind of is their clientele? What about employees, who are they and what kind of working partners they have? What are the results they have accomplished? Subscriber of this thesis is Yhdessä-project which is managed by Visio- foundation.</p> <p>Thesis describes how does preventing of social exclusion among young people work in theory and compares results of this research to that. This thesis is qualitative research and research material is collected by individual theme interviews. Interviews were made for two youth employees who are working in Yhdessä-project. The aim of my thesis is to be of use to Yhdessä-project especially in future and possibly give some basis to youth workers who are just starting to do outreach youth work.</p> <p>Thesis describes how is outreach youth work done in Saarijärvi, what kind of persons are doing this job, their working methods, projects clientele, challenges of the work, differences in this kind of youth work between smaller and bigger municipalities, partners of Yhdessä-project, things relating in peer support, results and future of the project. On ground of these things came out how important this outreach youth work is in Saarijärvi, diversity of working methods and different needs for outreach youth work depending from municipality. Diversity is one of the reasons why this kind of youth work should be researched more.</p>	
Keywords Outreach youth work, youth work, multiprofessional, social exclusion, Visio-foundation, Yhdessä-project, Saarijärvi	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Tilaajana Visio-säätiö	7
2.2 Yhdessä-hanke / etsivä työpari	7
2.3 Tutkimustehtävä	8
3 MUUTTUNUT NUORUUS, SYRJÄYTYMINEN JA ELÄMÄNHALLINTA	10
4 AMMATILLINEN ETSIVÄ TYÖ	12
4.1 Etsivän työn juuret Norjassa	12
4.2 Kuinka etsivä työ alkoi Suomessa	13
4.3 Ammatillinen etsivä työ tänä päivänä	15
4.3.1 Työmenetelmät	17
4.3.2 Etsivän työn asiakas	19
4.3.3 Etsivä työntekijä	20
4.3.4 Moniammatillisuus	21
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
5.1 Laadullinen tutkimus	23
5.2 Teemahaastattelu	24
5.3 Analysointi	25
6 ETSIVÄÄ TYÖTÄ SAARIJÄRVELLÄ	27
6.1 Ketkä etsivää työtä tekevät?	27
6.2 Miten työtä toteutetaan?	28
6.3 Millaisia haasteita työssä on?	31
6.4 Toimiiko etsivä työ pienissä kaupungeissa ja haja-asutusalueella?	32
6.5 Kuka apua tarvitsee?	33
6.6 Millaisia yhteistyökumppaneita, keneltä vertaistukea?	35
6.7 Millaisia työn tuloksia, entä tulevaisuus?	37
7 AJATUKSIA SAARIJÄRVEN ETSIVÄN TYÖN MALLISTA	39
8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA	45
LÄHTEET	48
LIITTEET	51
Liite 1. Yhdessä-hankkeen ohjausprosessi	51

1 JOHDANTO

Sosiaalisen kenttätönn malli eli etsivä työ kehitettiin Norjassa jo vuosikymmeniä sitten. Suomessa ammatillista etsivää työtä lähettiin kokeilemaan ensimmäisen kerran 1990-luvun alussa projektimuotoisesti Tampereella. (Huhtajärvi 2007, 451.) Vaikka olihan Suomessakin etsivää työtä tavallaan tehty jengityön muodossa jo 1960-luvulla (Nieminen 1995, 325 – 332). Vuosien mittaan etsivä työ on vakiintunut Suomessa nuorisotyön työmuodoksi, aluksi suuremmissa kaupungeissa. Nykyään etsivät kohtaavat Suomessa vuosittain yli 8000 nuorta, joista noin 3000 kanssa tehdään töitä pidempään. Työ on opastamista, ohjaamista, rinnalla kulkemista, rohkaisemista, läsnäoloa ja keskustelua elämästä. (Oman kokoinen elämä 2010, 3.) Etsivän työn perustehtävänä on etsiä, löytää ja auttaa niitä nuoria, jotka ovat avun tarpeessa, mutta eivät jostain syystä käytä olemassa olevia palvelujärjestelmiä tai eivät ole tulleet niissä autetuiksi (Huhtajärvi 2007, 446).

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuonna 2008 avustuksia ammatillisen etsivän nuorisotyön toteuttamiseen ja näiden avustusrahojen tuella aloitti toimintansa 54 eri hanketta. Näiden mukana aloitti myös Saarijärvellä toimiva, Visio-säätiön hallinnoima Yhdessä-hanke, eli etsivä työpari. Nyt kaksi ja puoli vuotta toiminut hanke onkin opinnäytetyöni tilaaja. Työni tavoite on kirjoittaa auki Saarijärven Yhdessä-hankkeen etsivän työn malli. Miten etsivää työtä Saarijärven seudulla tehdään ja millaiselle asiakaskunnalle? Entä millaisia ovat työntekijät ja yhteistyöverkostot? Mitä tuloksia on saatu aikaan? Tarve tutkimukselle syntyi lähinnä siitä, että yhä edelleen ihmiset tuntuvat olevan melko tietämättömiä etsivästä nuorisotyöstä ja uudehkoa kirjoitettua tietoa on huonosti saatavissa. Joskin työn tavoitteet eivät ole vuosien myötä paljoa muuttuneet, vaan lähes parinkymmenen vuoden takaiset, norjalaisen Haldis Hjortin toteamat etsivän työn tavoitteet ja ongelmat ovat yhä ajankohtaisia ainakin Suomessa. Tämän voi huomata tutkimukseni teoreettisesta viitekehuksesta. Kuitenkin uusia-kin työmuotoja ja malleja kaivataan sekä uutta tietoa Suomessa tehtävästä ammatillisesta etsivästä työstä. Erityisesti tutkimus on tärkeää siksi, että etsivää työtä toteutetaan hieman erilaisilla menetelmillä eri paikkakunnilla. Tämä puolestaan johtuu siitä, että työ personoituu osittain tekijöidensä taustojen ja luonteen mukaan. Tulevaisuutta

ajatellen on siis tärkeää mallintaa tehtyä työtä. Tutkimuksen myötä esille nousi Saarijärven kokoisessa, n. 10 000 asukkaan kaupungissa, tehtävän etsivän työn eroavaisuudet ns. yleiseen etsivän työn malliin. Työssä tulee esille etsivän työn tarve pienemmissä kaupungeissa ja kunnissa, vaikka toteutustavat ja työmuodot saattavatkin vaihdella.

Kiinnostuin etsivästä työstä jo aiemmassa vaiheessa koulutustani, vaikkakin en alun perin ollut ajatellut tehdä opinnäytetyötäni tähän aiheeseen liittyen. Halusin joka tapauksessa tutkimukseni olevan työelämälähtöinen eli tilaaja tuli löytyä. Olin aiempiin opintoihini liittyen käynyt tutustumassa Yhdessä-hankkeen toimintaan ja päätin kysyä olisiko hankkeella tarjota minulle opinnäytetyöaihetta. Työpari ehdotti heidän työnsä mallintamista opinnäytteessä. Aihe vaikutti kiinnostavalta ja päätin tarttua siihen. Toteutin työntekijöiden haastattelut syksyllä 2010, luettuani mahdollisimman paljon etsivästä työstä ja sen perusteella nousseiden kysymysten pohjalta.

Tutkimukseni teoreettisessa viitekehyksessä olen käsitellyt muuttunutta nuoruutta, syrjäytymistä, elämänhallintaa, etsivän työn historiaa ja nykypäivää sekä työmuotoja. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja käyttämäni tutkimusmenetelmä teemahaastattelu, jonka tein yksilöhaastatteluina Yhdessä-hankkeen työparille. Haastatteluiden tuloksia olen sitten vertaillut teoreettiseen etsivän työn yleiseen malliin. Tätä kautta olen pyrkinyt tuomaan esille samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia eli mallintamaan hankkeen työtä. Osaltaan Saarijärven kohdalla työnkuvaukseen vaikuttaa se, että työtä tehdään hankkeena ja hankkeella on omat kirjatut tavoitteensa.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tilaajana Visio-säätiö

Tutkimuksen tilaajana toimii Saarijärven seutukunnalla toimiva Visio-säätiö ja erityisesti säätiön hallinnoima Yhdessä-hanke. Säätiö tunnettiin aiemmin nimellä Suomenselän Sateenkaari-säätiö, mutta vuonna 2010 nimi vaihtui Visio-säätiöksi. Toiminta alkoi vuonna 2000 ja perustajajäseniä olivat Saarijärven kaupunki, Pylkönmäen kunta, Saarijärven-Karstulan seudun th:n kuntayhtymä, Saarijärven työttömät ry, Saarijärven seudun mielenterveysseura ry, Sininauhaliitto, Jyväskylän katulähetys ry, Väentupa ry, Saarijärven seudun kehitysvammaisten tuki ry sekä Keski-Suomen yhteisöjen tuki ry. (Visio-säätiö 2010.)

Säätiö tarjoaa monipuolisia, asiakaslähtöisesti kohdennettuja palvelukokonaisuuksia tarkoituksenaan: edistää työllisyyttä, kehittää kuntouttavaa ja valmentavaa toimintaa, ehkäistä syrjäytymistä, lisätä elämönhallintataitoja, parantaa elämänlaatua, tehdä ehkäisevää päihdetyötä, vähentää eriarvoisuutta, aktivoida vapaa-ajantoimintoja sekä parantaa asumispalveluita ja tukiverkostoja. Visio-säätiön palvelukokonaisuuteen kuuluvat päihdekuntoutujien päivätoiminta, työpajatoiminta, sosiaaliset valmennuspalvelut, kuntouttava työtoiminta, työ- ja toimintakyvyn arviointi sekä taloushallinnon palveluita. Säätiön hallinnoimia projekteja rahoittavat ESR, RAY, LH, Te-keskus, Opetusministeriö ja kunnat. (Visio-säätiö 2010.)

2.2 Yhdessä-hanke / etsivä työpari

Yhdessä-hanke käynnistyi vuonna 2008 ja on Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Saarijärven kaupungin rahoittama ja Visio-säätiön hallinnoima hanke. Hanke toimii Saarijärven alueella eli pienehkössä kaupungissa sekä haja-asutusalueella. Saarijärvellä on nykyään noin 10 000 asukasta Pylkönmäen kunnan yhdistyttyä kaupunkiin vuoden 2009 alussa (Saarijärven kaupunki 2010).

Etsivän työparin tavoitteena on saada nuoret ottamaan vastuuta omasta elämästään, ehkäistä nuorten syrjäytymistä, auttaa nuoria löytämään omat vahvuutensa, vahvistaa nuorten itsetuntoa, ohjata koulutukseen ja työelämään sekä tukea elämönhallintataitoja. Näin ollen he tarjoavat nuorille ammatillista ja luottamuksellista aikuiskontaktia, ohjausta oman elämän suunnitteluun, ohjausta olemassa olevien palveluiden käyttöön, tukea opiskeluun ja työelämään sekä moniammatillista yhteistyötä. (Visiosäätiö 2010.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön määritelmä hankkeen kohderyhmästä on seuraava:

Työparin tehtävänä on ohjata niitä alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai jotka tarvitsevat tukea kiinnittyäkseen tarjolla olevaan palveluun tai jotka ovat vaarassa syrjäytyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008.)

2.3 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tehtävänä on selvittää Saarijärvellä toimivan etsivän työparin / Yhdessä-hankkeen toimintamalli. Miten etsivää työtä Saarijärven seudulla tehdään ja millaiselle asiakaskunnalle? Entä millaisia ovat työntekijät ja yhteistyöverkostot? Mitä tuloksia on saatu aikaan? Tarve tutkimukselle syntyi lähinnä siitä, että yhä edelleen etsivästä työstä on vähän kirjoitettua tietoa saatavilla. Toinen tärkeä syy etsivän työn mallintamiselle, on työn persoonallisuus. Toisin sanoen eri paikkakunnilla toteutettava etsivä työ saattaa poiketa suurestikin toisistaan, johtuen tekijöidensä taustasta ja persoonasta sekä paikkakunnan nuorten tarpeista. Tietysti joltain osin tutkimuksen tarkoituksena olisi helpottaa myös mahdollisia työntekijävaihdoksia tulevaisuudessa sekä omalta osaltaan antaa jonkinlaista pohjaa työntekijöille, jotka aloittavat uusilla paikkakunnilla etsivän työn.

Tutkimus on myös erityisesti ajankohtainen, sillä Opetusministeriön lainsäädäntöhanke nuorisolain muuttamiseksi koski osittain juuri etsivää työtä. Toivottavaahan olisi, että kaupunki ottaisi etsivän työn omiin rakenteisiinsa myös Saarijärvellä, eikä

hankkeen annettaisi loppua ja tehdyn työn mennä hukkaan. Lakimuutos on astumassa voimaan vuoden 2011 alusta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.) Laki nuorisotyön muuttamisesta annettiin 20.8.2010 ja siinä sanotaan muun muassa näin:

7 b § Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Etsivällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useammat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. (Finlex 2010.)

3 MUUTTUNUT NUORUUS, SYRJÄYTYMINEN JA ELÄMÄNHALLINTA

Tähän alkuun kerron hieman taustaa nuoruuden muuttumisesta, jotta olisi helpompi ymmärtää mihin etsivä työ pohjautuu. Lisäksi avaan lyhyesti käsitteitä syrjäytyminen ja elämänhallinta, jotka toistuvat tutkimuksessa useaan otteeseen.

Nuorisotyön kohderyhmän voidaan nähdä muuttuneen eri vuosikymmenillä. Kärjistetynä 1970-luvulla nuoriso oli kiinnostunut yhteisistä asioista, 1980-luvulla nuorten aktiivisuus hiipui ja oltiin enemmän kiinnostuneita vain omien asioiden hoitamisesta. Tultaessa 1990-luvulle kuntien nuorisotyön täytyi suuntautua yhä enemmän syrjäytymisen ehkäisyyn ja keskittyä enemmän marginaalissa eläviin nuoriin. Nuorten ongelmien synnyssä oma osansa on ollut esimerkiksi peruskoulun puutteilla, liian perinteisillä opetusmenetelmillä sekä huonosti kohdistetulla työvoimapolitiikalla. (Vehviläinen 2002, 30–32.)

Sosiologi Tommi Hoikkalan mukaan nuoruuden ja aikuisuuden rajat ovat hämärtyneet. Tämän päivän nuori on jo nähnyt ja kokenut ne asiat, joilta nuoria on aiemmin varjeltu. (Kemppinen 1999, 38.) 2000-luvulla muutokset ovat tulleet arkipäiväksi, tieto vanhenee nopeasti. Nuoret sopeutuvat muutoksiin yleensä aikuisia nopeammin. (Kemppinen 1999, 1–2.) Kuitenkin syrjäytymisessä on aina kyse muutoksista, esimerkiksi työttömäksi jäämisestä. Syrjäytymisen syitä voikin hakea yksilöstä, yhteiskunnasta, kulttuurista tai näiden keskinäisestä suhteesta. (Lämsä 2009, 36.) Nuorten syrjäytymisalttiutta onkin selitetty nuoruusiän monilla muutoksilla ja nimenomaan sillä, että muutokset tapahtuvat lyhyellä aikavälillä. Normaalina on, että nuori muuttaa pois kotoa ja siirtyy opiskelemaan peruskoulun jälkeen, mutta näiden lisäksi nuoren elämässä saattaa tapahtua monia yksilöllisiä muutoksia samaan aikaan. Liialliset muutokset tekevät nuoren elämän riskialttiiksi. (Lämsä 2009, 35–36.)

Mitä sitten tarkoittaa syrjäytyminen? Sanalla syrjäytyminen tarkoitetaan suomen kielessä mitä erilaisimpia hyvinvoinnin ongelmia ja sosiaalisista yhteisöistä karsiutumista. Syrjäytymistä on käytetty puhuttaessa köyhistä, työttömistä, päihteidenkäyttäjistä, mielenterveysongelmaisista, asunnottomista sekä lapsista ja nuorista, jotka jäävät

vaille aikuisen ihmisen riittävää huolenpitoa. Laaja-alaisuudestaan huolimatta, syrjäytymisessä on aina kyse yhteiskunnan keskeisten toiminta-alueiden ulkopuolelle jäämisestä tai joutumisesta. Syrjäytyminen edellyttää, että on olemassa yhteisö ja syrjäytyneet ovat ryhmään kuulumattomia. (Lämsä 2009, 28–29.) Syrjäytymiseen liittyy usein kasautuvat ongelmat eli syrjäytyneellä henkilöllä on ongelmia monilla elämän osa-alueilla. Kuitenkin syrjäytymisen käsitettä tulisi käyttää varoen. Useinhan ihmiset eivät ole täysin pudonneet yhteiskunnan ulkopuolelle. Tästä johtuu, että syrjäytymisessä on usein kyse pikemminkin syrjäytymisvaarasta. (Lämsä 2009, 39–40.)

Elämänhallinta on oikeastaan syrjäytymisen vastakohta. Elämänhallinnalla tarkoitetaan kirjaimellisesti henkilön kykyä hallita omaa elämäänsä; kykyä nähdä oma elämänsä realistisesti, omien tavoitteidensa tietämistä ja motivaation omaamista tavoitteiden saavuttamiseksi. Elämänhallinta ei tarkoita, että elämä olisi ongelmatonta, mutta henkilö, joka hallitsee elämäänsä, kykenee selviytymään haasteista ja vastoinkäymisistä. Jos ihmiseltä puuttuu elämänhallinta, hän on hyvin helposti vaarassa syrjäytyä. (Lämsä 2009, 37–38.)

Nuoren perusturvallisuuden järkkäminen aiheuttaa useimmiten nuorten päihdeongelmia, väkivaltaista käyttäytymistä, rikollisuutta tai mielenterveysongelmia. Riskiolosuhteissa eläville nuorille on usein tunnusomaista erilaiset pelot ja nämä aiheuttavat jatkuvaa henkistä pahoinvointia. Nuori joka on tällaisessa tilanteessa, kadottaa helposti merkittävän osan suorituskyvystään. Vaikeissa elämäntilanteissa olevat nuoret, jotka painivat ongelmiansa kanssa, ovat usein erityisen epävarmoja tulevaisuudestaan ja heillä on vaikeuksia löytää oma paikkansa yhteiskunnassa. Tällöin lähellä olisi hyvä olla vahva ammattilainen, johon tukeutua. (Kempainen 1999, 46–47.)

Nuoren perhe, suku ja ystävät muodostavat yleensä välittävän lähiverkoston, mutta mikäli perheen ja suvun verkosto ei toimi, nuori turvautuu ystäviinsä. Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ole minkäänlaista toimivaa lähiverkostoa, vaan saattaa olla, että nuorisotyöntekijä tai vaikkapa opettaja ovat ainoita kuuntelevia aikuisia nuoren elämässä. Nuorten parissa toimivien ammattilaistan tulisikin ymmärtää, miten tärkeä heidän roolinsa saattaa nuoren kannalta olla. Jos koti ei pysty asettamaan nuorelle rajoja, tehtävä jää yhä useammin nuorisotyöntekijälle. (Kempainen 1999, 2.)

4 AMMATILLINEN ETSIVÄ TYÖ

4.1 Etsivän työn juuret Norjassa

Norjassa sosiaalinen kenttätyö eli etsivä työ vakiinnutettiin jo 1960-luvun lopulla ja työ ylennettiin puhekielestä ammattikieleen. Tuolloin etsivää työtä tehtiin Norjassa etenkin huumausaineongelmista kärsivien nuorten parissa. Erityisesti korostettiin työn ongelmakeskeisyyttä sekä sitä, että etsivien työntekijöiden tulisi viedä avuntarjonta sinne missä nuoret oleilevat. Tällöin nuoret saivat omassa ympäristössään tutustua aikuisiin, kehittää luottamusta ja kertoa ongelmistaan kun ovat valmiita siihen. Todellisuudessa etsivää työtä tekevät asettavat etusijalle sekä asiakkaan resurssit että ennaltaehkäisy. (Hjort 1995, 15.)

Kohderyhmänä Norjan kenttätyöntekijöillä ovat olleet aivan tavalliset nuoret, jotka kuitenkin ovat kuuluneet riskiryhmään sekä tietysti nuoret, joilla on moninaisia ja mahdollisesti suuriakin ongelmia jo olemassa. Tavoitteena Norjassa oli jo 1980-luvulla seuraavia asioita:

- Etsiä nuoria ja lapsia, jotka tarvitsevat apua, mutta eivät ole järjestöjen tai laitosten tavoitettavissa.
- Solmia kontakteja nuoriin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.
- Motivoida heitä esim. kouluun tai työhön ja hakemaan apua tarpeen mukaan.
- Opettaa hyödyntämään jo olemassa olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.
- Ehkäistä ongelmien syntymistä lapsilla ja nuorilla.
- Kerätä tietoa lasten ja nuorten elinoloista ja tehdä aloitteita, jotka parantaisivat heidän olojaan.

Lisäksi yhtenä perusajatuksena oli, että etsittävät nuoret tarvitsevat apua, vaikka nämä eivät välttämättä itse asiaa tiedostaisikaan. He eivät joko tiedä mitä palveluja hakea tai heidät on petetty ja he ovat lakanneet hakemasta apua. Toivottavaa kuitenkin olisi, että nuori tajuaisi itse avuntarpeensa etsivän työntekijän myötävaikutuksella. (Hjort 1995, 15–19.) Etsivällä työntekijällä ei ole käytössään mitään painostus-

keinoja, vaan työ etenee asiakkaan ehdoilla. Etsivä voi ainoastaan käyttää ammattitaitoaan, luodakseen luottamuksellisen suhteen nuoreen. (Hjort 1995, 26.)

Enbomin (1991) mukaan Norjassa on kehitetty kaksi erilaista etsivän työn mallia. Suurissa kaupungeissa, kuten Oslossa, tehdään yksilö- ja ongelmakeskeisempää työtä 16-30-vuotiaiden, vakavasti päihdeongelmaisten nuorten parissa. Etsivän työn lisäksi tehdään henkisesti ja fyysisesti korjaavaa työtä. Kun puolestaan lähiöissä ja pienissä kaupungeissa tehdään ryhmäkeskeisempää ja ennaltaehkäisevämpää työtä kohdistuen 10-18-vuotiaisiin nuoriin. Työ muistuttaa enemmän yhdyskuntatyötä ja nuorten aktivointia. (Huhtajärvi 2007, 452.)

Hjort (1995) on löytänyt etsivästä työstä kuitenkin myös paljon pohdittavia ongelma-kohtia, joita ovat:

- Mikä on välttämätöntä etsintää ja mikä taas toisen elämään tunkeutumista?
- Onko työ holhoamista vai huolenpitoa?
- Oppivatko asiakkaat avuttomuutta vai luottamusta?
- Luoko etsivä työ ongelmia vai paljastaa niitä?
- Lisätäänkö resursseja vai arvioidaanko tärkeysjärjestystä uudelleen?
- Pitäisikö työtä tehdä hoitolaitoksissa vai arkiympäristössä?
- Milloin ihminen on siinä kunnossa, että kykenee valitsemaan?

4.2 Kuinka etsivä työ alkoi Suomessa

Nuorisotyötä on Suomessa tehty jo satoja vuosia. Alun perin kirkon toteuttamana ja hieman myöhemmin esimerkiksi koululaitoksen ja erilaisten järjestöjen kautta. (Nieminen 1995.) Jo ensimmäisessä kansakouluasetuksessa vuonna 1866 säädettiin, että opettajan tuli olla vähintään yhtenä iltana viikossa apuna sellaisille, jotka olivat koulun suorittaneet tai muuten harrastivat tietoa ja sivistystä. Tämä oli alkusysäys kansakoulun jatkokursseille, mutta myös nuorisokerhotoiminnalle. 1921 annetussa oppivelvollisuuslaissa jatko-opetus määrättiin pakolliseksi ja kouluhallitus kehotti opettajia toimimaan nuorison hyväksi ohjaamalla ”itsenäistyvän elämän ensimmäisiä askeleita”. (Nieminen 1995, 310.)

Valtion nuorisotyölautakunnan nuorisonohjaaja Taisto Kärkkäinen pohti jo 1963, että kipeimmin nuorisotyön vaikutusta kaipaavat jäivät useimmiten sen ulkopuolelle. Vastauksena ongelmiin alkoi kehittyä avoin nuorisotoiminta ja 1960-luvulla avattiin ensimmäiset kaikille avoimet nuorisokahvilat, joissa paikalla oli työntekijä valvomassa. Samoihin aikoihin kehitettiin ns. etsivä nuorisohuolto, jonka työntekijät pyrkivät tapaamaan nuorisoa kahviloissa, baareissa, tanssipaikoilla ja muissa vapaa-ajan koontumispaikoissa. Toiminnan lähtökohta perustui ajatukseen harrastuksettomuudesta epäsosiaalisuuden syynä. Etsivä työ oli tärkeä perusta mm. jengityölle, jonka tarkoituksena oli auttaa varsinkin epäsosiaalisia ja rikollisia jengejä. Työ oli pääasiassa erilaisten ongelmien parissa kamppailevien nuorten henkilökohtaista huoltoa ja auttamista, kun taas avoin nuorisokahvilatoiminta ei valikoinut tai kohdentanut toimiaan keneenkään nuoreen erityisesti. (Nieminen 1995, 325–332.)

Laki kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtioneuvoston asetuksella annettiin kuitenkin vasta vuonna 1972 (Nieminen 1995, 360). Uusi laki lisäsi kunnallisen nuorisotyön voimavaroja mullistavasti ja erityisesti avoin nuorisotyö kehittyi tämän myötä. Jengityöstä erityisnuorisotyöksi muuttunut nuorisotyön muoto ei vielä 1980-luvun alussa ollut vakiinnuttanut paikkaansa. Vasta 1984 valtioneuvosto kehotti eduskunnalle antamassaan selonteossa selvittämään syrjäytyvien, huono-osaisten ja erilaisissa ongelmissa olevien nuorten tarvitsemia palveluja. Lisääntyvää erityisnuorisotyötä lähdettiin toteuttamaan useimmiten yhteistyöprojekteina monien eri tahojen kanssa. (Nieminen 1995, 367–374.)

Ammatillinen etsivä työ alkoi Suomessa vuonna 1991 nelivuotisena kokeiluprojektina Tampereella, kunnallisen nuoriso- ja sosiaalitoimen sekä valtakunnallisen vapaaehtoisjärjestön Nuorten Palvelu ry:n yhteistyönä. Tavoitteena oli tuolloin kehittää uusia työtapoja nuoriso- ja sosiaalitoimen välimaastoon sekä kerätä kokemuksia eri ammattikuntien välisestä vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä, jota nykyään kutsuttaisiin moniammatilliseksi yhteistyöksi. Projektin lähtökohtana oli Norjassa kehitetty sosiaalisen kenttätyön malli. (Huhtajärvi 2007, 451.)

Tampereen etsivän nuorisotyön päätavoitteena oli tavoittaa ne nuoret, jotka eivät voi, osaa, tahdo tai pysty hakeutumaan olemassa oleviin palvelujärjestelmiin. Etsivällä työllä pyrittiin löytämään nuoret mahdollisimman ajoissa, tarjoamaan apua ja ohjaa-

maan oikeaan auttamistahoon. Tampereen projektin perustana oli kenttätyö, jota tehtiin Norjan mallin mukaisesti mies- ja naistyöparissa, toisella oli nuoriso- ja toisella sosiaalityön koulutus. Työntekijöiden tarkoituksena oli auttaa nuoria löytämään omat ratkaisunsa ja tätä kautta osoittaa, että työntekijät eivät ole kenenkään elämän asiantuntijoita. (Huhtajärvi 2007, 452.)

Projekti päättyi vuonna 1995, mutta työmuoto jatkui Tampereen kaupungin nuoriso-työn- ja sosiaalipalveluiden yhteistyönä. Muutoksia Tampereen työhön on tullut vuosien mittaan, mutta etsivä työ toimii Tampereella edelleen. Alkusysäyksen jälkeen etsivää työtä alettiin toteuttaa Helsingissä, Turussa, Lahdessa, Kuopiossa sekä muilla muilla paikkakunnilla. (Huhtajärvi 2007, 453–454.)

Erityistä lisävauhtia etsivän työn leviämiseen eri puolille Suomea, antoi kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallinin vuonna 2008, myöntämät 2,5 miljoonaa euroa valtionavustuksina, työpajatoimintaan liittyvän etsivän työn ammattilaisten palkkaamiseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008). Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedotteessa vuodelta 2008 kulttuuri- ja urheiluministeri Stefan Wallin toteaa seuraavaa:

”Toiminnan tarkoituksena on motivoida nuoria ensisijaisesti työpajatoimintaan ja sitä kautta opiskelemaan ja työelämään tai ohjata nuoria muihin heidän elämäntilanteensa vaatimiin toimiin nuorten oman kiinnostuksen ja tarpeen mukaan. Oppivelvollisuusikäisiä ohjataan jatkamaan peruskoulu loppuun.”

Tiedotteessa kerrotaan etsivän työn parantavan nuorten työpajatoiminnan varhaisen puuttumisen ja matalan kynnyksen palveluja. Lisäksi kuntien kerrotaan tekevän yhteistyötä yli kuntarajojen ja etsivän työn vahvistavan paikallisia moniammatillisia yhteistyöverkostoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008.)

4.3 Ammatillinen etsivä työ tänä päivänä

Yhteiskunnallisella tasolla ammatillinen etsivä työ on osa ehkäisevää ja rakenteellista sosiaalipolitiikkaa, jonka tarkoitus on ehkäistä sosiaalisia ongelmia ja kehittää turvallisia kasvuympäristöjä. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta etsivän työn tarkoitus on

nuoria koskevan tiedon välittäminen poliittisille päättäjille ja toiminnan taustaorganisaatioille, nostaa nuorten elinolot yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä kartoittaa palvelupuutteita olemassa olevassa auttamisjärjestelmässä. (Juvonen 2009, 156.)

Etsiväksi työksi mielletään usein erilaisten järjestöjen ja seurakuntien organisoimat, vapaaehtoisten aikuisten toteuttamat katupartiot ja huoltopäivystykset. Ammatillisella etsivällä työllä tarkoitetaan kuitenkin palkkatyönä tehtävää, pitkäjänteistä ja suunnitelmallista etsivää työtä. (Huhtajärvi 2007, 446.) Suomessa ammatillista etsivää työtä on tehty lähinnä nuoriso- ja sosiaalityössä sekä terveydenhuollossa. Etsivässä työssä hakeudutaan kohderyhmän elinympäristöön eli tässä yhteydessä nuorten pariin. Nuorten kynnys hakea apua ammattiauttajilta on todettu käytännössä hyvin korkeaksi ja näiden nuorten parissa tehtävä etsivä työ lähenteleekin usein sosiaalityötä. (Juvonen 2009, 155–156.)

Etsivän työn perustehtävä on etsiä, löytää ja auttaa niitä nuoria, jotka ovat avun tarpeessa, mutta eivät jostain syystä käytä olemassa olevia palvelujärjestelmiä tai eivät ole tulleet niissä autetuiksi. Peruseriaatteita ovat puolestaan toiminnan vapaaehtoisuus, eli nuori voi itse päättää ottaako vastaan apua etsiviltä, sekä vaitiolovelvollisuus. Erityisesti vapaaehtoisuus tekee työstä haastavaa, sillä työntekijällä ei ole käytettävissään mitään vallankäytön välineitä joihin tukeutua, vaan hänet joko hyväksytään tai sitten ei. (Huhtajärvi 2007, 446; Oman kokoinen elämä 2010, 11.) Vapaaehtoisuus voi olla myös mahdollisuus, usein etsivä työ koetaan vähemmän viralliseksi ja työntekijä tasavertaisemmaksi, jolloin nuoren on helpompi avautua ja kertoa asioistaan (Oman kokoinen elämä 2010, 11). Joskin etsivässä työssä vastaan tulee myös tilanteita, jolloin etsivä saattaa joutua käyttämään kontrollia eli nuoren tukeminen ei riitä. Sosiaalisen kontrollin tavoitteena on pitää asiakas yhteiskunnassa kiinni tai palauttaa hänet siihen. Kontrolliksi luetaan esimerkiksi opetus, vertaisryhmäpaineen aikaansaaminen ja yleisen mielipiteen avulla vaikuttaminen. Tasapainoilu nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen ja kontrolloinnin välillä onkin yksi monimutkaisimpia asioita etsivän työntekijän päätöksenteossa. (Juvonen 2009, 157–176.)

Etsivät kohtaavat Suomessa vuosittain yli 8000 nuorta, joista noin 3000 kanssa tehdään töitä pidempään. Työ on opastamista, ohjaamista, rinnalla kulkemista, rohkaisemista, läsnäoloa ja keskustelua elämästä. (Oman kokoinen elämä 2010, 3.) Etsi-

vässä työssä asiakassuhde voi olla esimerkiksi neuvontaa anonyymille asiakkaalle puhelimesta tai pidempi prosessi, jonka aikana asiakasta tavataan säännöllisesti. (Huhtajärvi 2007, 449.)

Maailman muuttuessa myös etsivä työ on joutunut muuttumaan. Aikaisemmin etsivää työtä tehtiin jengien sekä muiden nuorisoryhmien parissa kaduilla ja ongelmat olivat helpommin havaittavissa. Nykyään ongelmat ovat paljolti kadonneet kaduilta ja yksilöityneet. Nuori kohtaa yhä useammin ongelmansa yksin, konkreettiset jengit ovat kadonneet ja tilalla on ehkä ainoastaan jokin virtuaalimaailman yhteisö. Etsivä nuorisotyö onkin muuttumassa yhä enemmän yksilöä korostavaksi. Ensimmäisestä luottamuksellisesta suhteesta nuori saa voimaa luottaa laajempiinkin verkostoihin, joita ilman ei nykymaailmassa tule toimeen. (Oman kokoinen elämä 2010, 3.)

4.3.1 Työmenetelmät

Etsivän työn menetelmiin kuuluvat kartoitus, havainnointi, etsiminen, kontaktin otto, luottamuksen rakentaminen ja syventäminen, motivointi sisäiseen ja ulkoiseen muutokseen sekä ohjaaminen olemassa oleviin auttamis- ja palvelujärjestelmiin (Huhtajärvi 2007, 447–449).

Kartoituksen avulla määritetään etsivän työn tarve tietyllä alueella. Määrällisellä kartoituksella kerätään tietoa jo olemassa olevista tutkimuksista ja tietolähteistä, jotka koskevat esimerkiksi alueen palvelutarjontaa ja asukkaiden sosioekonomista taustaa. Laadullisella kartoituksella puolestaan tarkoitetaan paikanpäällä tehtävää havainnointia ja arviointia sekä asukkaiden ja toimijoiden haastattelua. (mt., 447–449.)

Etsimisen tarkoitus on tulla nähdyksi ja tehdä itseään tutuksi nuorten oleskelupaikoissa. Etsivässä työssä ei siis odotella, että asiakas ottaa yhteyttä, vaan etsivä etsiytyy asiakkaan luokse ja aloittaa kontaktin luomisen. Useimmiten etsiviä pidetään aluksi nuorten keskuudessa tunkeilijoina, niinpä kontaktin luominen vaatii tilanteesta riippuen useita erilaisia keinoja ja useimmiten kontakti yksilöön syntyy ryhmän

kautta. Pääperiaate olisi kuitenkin saada luotua nuoriin myönteinen uteliaisuus ja halu tutustua työntekijöihin. (mt., 447–449.)

Luottamussuhteen syntyminen on vastavuoroinen prosessi ja voi vaatia pitkänkin ajan, lähes samoin kuin ystävyysuhteen syntyminen. Nuori testaa jatkuvasti työntekijää ja tämän luotettavuutta, sillä hän on saattanut joutua kokemaan paljonkin pettymyksiä elämässään. Vasta varmistuttuaan työntekijän luotettavuudesta, nuori pysyy kertomaan elämässään merkityksellisistä asioista. On tärkeää, että työntekijä on kiinnostunut muustakin kuin pelkästään nuoren ongelmista, jolloin nuorelle viestittyy työntekijän aito välittäminen. Tärkeä asia on myös, että työntekijä ei ole liian asiantuntijamainen, jolloin nuori saa tuoda asioitaan ja mielipiteitään vapaasti esille. Luottamus luo edellytyksiä psykososiaaliseen muutos- ja motivointityöhön, jolloin muutos nuoren sisäisessä psyykkisessä elämässä sekä hänen ulkoisessa elämässään ja elämäntilanteissaan mahdollistuu. Työntekijöiden tulisikin asettua nuoren asemaan ja katsoa asioita nuoren näkökulmasta, jolloin psyykkiset ongelmat nähdään enemmän erilaisina elämän pulmatilanteina kuin varsinaisina psyykkisinä ongelmina. (mt., 447–449.)

Motivoinnilla pyritään saamaan nuori näkemään oman elämänsä kokonaistilanne ja herättämään muutoshalu. Motivointi on työmenetelmistä haasteellisin ja vaatii ammattitaitoa. Työntekijän tulisi pystyä löytämään nuoren vahvat alueet, joiden varaan muutosta lähdetään rakentamaan. Lisäksi työntekijän on itse uskottava muutoksen mahdollisuuteen ennen kuin voi motivoida nuorta. Keskeistä motivoinnissa on herättää muutoshalu, tukea itsetuntoa ja rohkaista nuorta toimintaan. (mt., 447–449.)

Ohjaamisella puolestaan pyritään madaltamaan nuoren kynnyksiä olemassa olevien palveluiden hyödyntämiseen. Etsivän työntekijän tehtävä on etsiä yhdessä nuoren kanssa sopivin palvelu tälle, siirtää hänet palveluiden piiriin ja kulkea hänen rinnallaan tukena. (mt., 447–449.)

Edellä kuvatut menetelmät eivät kuitenkaan seuraa toisiaan järjestelmällisesti, vaan asioita tehdään päällekkäin ja yhtä aikaa. Näiden lisäksi etsivän työntekijän tulee tehdä jatkuvaa seuranta- ja raportointia. Työntekijän tulisi kerätä tietoa nuorten elinoloista, dokumentoida tietoa ja toimittaa sitä eteenpäin, jotta pystyttäisiin vaikutta-

maan päättäjien mielipiteisiin ja päätöksiin sekä yleisiin mielipiteisiin yhteiskunnassa. Etsivän työntekijän tulee tehdä näkymätön näkyväksi. Nuorten oireilu ja auttaminen ovat niin sanottua näkyvää työtä ja ennaltaehkäisevä työ puolestaan näkymätöntä. (mt., 447–449.)

4.3.2 Etsivän työn asiakas

Nuoret saattavat olla hyvin erilaisissa elämäntilanteissa, mutta useimmiten heitä yhdistää kaksi asiaa: neuvottomuus oman elämän ja tulevaisuuden suhteen sekä totaalin kyllästyminen viranomaisten pompotteluun paikasta toiseen. Nämä nuoret saattavat olla myös sellaisia, joiden kanssa muut viranomaiset ovat jo nostaneet kätensä pystyyn. Nuorten kertoman mukaan heidän saamansa apu on ollut usein pinnallista ja hetkellistä. Jokaista elämän osa-aluetta pitäisi lisäksi puida eri viraston kanssa. Kun nuori kokee saavansa virastoista tylyn vastaanoton, kynnyksien hoitamiseen kasvaa. (Oman kokoinen elämä 2010, 8.)

Ensimmäisellä tapaamisella nuori saattaa olla varuillaan tai jopa kokonaan välinpitämätön, sillä monet heistä ovat eläneet koko elämänsä viranomaisverkostoissa, eikä tälläkään kertaa ole takeita minkään muuttumisesta. Useimmiten nuori kuitenkin kertoo eletystä elämästään konemaisesti, sillä hän on elämänsä aikana oppinut määrittelemään elämänsä eri virastoissa, eri viranomaisten odotusten kautta. Nuori ei välttämättä vain ole pudonnut palvelujärjestelmästä, vaan on jopa vieraantunut omasta elämästään. Nämä nuoret elävät hetkessä ja heille saattaa olla vaikeaa miettiä menneitä tai hahmottaa tulevaa. Heillä on puutteita arjen hallinnassa, he ovat kykenemättömiä oman elämänsä suunnitteluun ja suunnitelman toteuttamiseen. Yhteistä näyttäisi olevan silmien sulkeminen vaikeiden asioiden ja tunteiden edessä. (Oman kokoinen elämä 2010, 5.)

Sitoutumiskyvyttömät nuoret ovat etsivän työn haaste, he eivät syystä tai toisesta saa hyödynnettyä olemassa olevia palveluja. Mikä syy sitten onkaan, nämä nuoret eivät osaa ottaa vastaan tarjottua apua. Avun vastaanottaminen saattaa olla vaikeaa kelle tahansa, varsinkin jos asiat ovat saaneet roikkua jo pitkään. Etsivän tehtävänä

on selvittää miksi näin on ja miten tilanne ratkaistaan. Joskus suuri askel on jo pelkästään todeta, että nuori ei mielenterveysongelmiensa vuoksi pysty tekemään oikeastaan yhtään mitään. Ja tämäkin on saattanut vaatia useita ohjauskertoja ja pettymyksiä toisensa jälkeen, kun mikään ei ole onnistunut. (Oman kokoinen elämä 2010, 10–11.)

4.3.3 Etsivä työntekijä

Etsivällä työntekijällä tulisi olla kokemusta sosiaali- tai nuorisotyöstä, jotta hänellä olisi tietoa ihmisen eri elämän- ja kehitysvaiheista sekä kykyä analysoida asiakkaiden olosuhteita. Hänen tulisi sietää muutoksia, torjuntaa, testaamista ja kontaktien katkaisuja. (Huhtajärvi 2007, 450–451.) Myös pitkäpinnaisuus, nopea reagointikyky, ongelmanratkaisutaidot, uskallus, etsivä työote ja hyvät sosiaaliset taidot ovat tarpeen työssä. Lisäksi etsivän oma persoona vaikuttaa paljon siihen, miten työ onnistuu. Etsivällä tulee olla antaa aikaa nuorelle, vaikka painetta nopeaan etenemiseen tulisikin viranomaisten taholta. Etsivän työntekijän tulisi olla jatkuvasti ajan hermolla ja tehdä työtä kokonaisuudessaan tunnetuksi sekä ylläpitää verkostoja. (Oman kokoinen elämä 2010, 20–21.)

Etsivässä työssä tärkeää on, että tehdään pari- ja tiimityötä, on selkeä työalue ja työaika, työnohjaus ja kenttätö ovat suunnitelmallista. Tämä siksi, että työ on osittain kaoottista nuorten moninaisten ongelmien, halujen ja toiveiden vuoksi. Lisäksi asiakkaiden elämäntilanne saattaa aiheuttaa epäluottamusta, vihaa, ahdistusta ja pettymystä, joten myös työntekijällä täytyy olla vahva tukiverkko. Etsivä työ vaatii hyvän lähiesimiehen, jotta työntekijällä olisi työrauha suhteessa hallintoon, sillä epävarmuus, joka tulee hallinnosta työntekijöihin, siirtyy helposti myös työhön ja sen ihmisuhteisiin. Esimiehen tehtävä on myös antaa selkeä tehtävä, josta lähteä liikkeelle. Esimiehellä tulisi olla visio siitä, mihin suunnata työntekijöitä, jotta nämä eivät jumiu- du työssään. Koska etsivä työntekijä suunnittelee, raportoi ja kantaa vastuun kentällä tehdyistä päätöksistä, suhde esimieheen tulee olla hyvin luottamuksellinen. (Huhtajärvi 2007, 450–451.)

Yksi etsivän työn peruseriaatteista on moniammatillinen parityö, jossa olisi mielellään molemmat sukupuolet edustettuina. Parityöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä suunnitelmallista työskentelyä yhdessä, jolloin työparilla on sama työaika ja kenttätöitä tehdään yhdessä. Työparit ovat toistensa tukena uhkaavissa tilanteissa ja selvään on, että kentällä toimittaessa kaksi työntekijää näkee enemmän kuin yksi. Edellytys hyvälle yhteistyölle on, että työpari tuntee toisensa hyvin. Lisäksi moniammatillinen yhteistyö vaatii tekijöiltä antamisen ja vastaanottamisen kykyä. (Huhtajärvi 2007, 450–451.) Työntekijän ei myöskään ole tarkoitus hoitaa kaikkia asioita yksin, vaan hyödyntää olemassa olevia palveluita ja muiden toimijoiden ammattitaitoa. Yksinään etsivä työ ei voi toimia. (Huhtajärvi 2007, 449.) Toisinaan nuoren kanssa eteenpäin pääseminen tuntuu jumittuvan paikalleen, tällöin yhteistyö on ainoa mahdollinen vaihtoehto. Etsivän on löydettävä verkostoista se taho, joka osaisi nuorta auttaa. Palvelun löytymisen jälkeen yhteistyötä on jatkettava, etsivä voi auttaa nuorta lähtemään mukaan ja pysymään palvelussa. Palvelun tarjoajaa puolestaan voi auttaa antamalla taustatietoja ja työskentelemällä yhdessä. (Oman kokoinen elämä 2010, 11.)

4.3.4 Moniammatillisuus

Moniammatillisen yhteistyön käsite vakiintui Suomessa 1990-luvulla, mutta käsitteellä on monia eri merkityksiä ja se on erittäin epämääräinen. Yksinkertaisesti sanottuna tällä tarkoitetaan sitä, että eri alojen asiantuntijoilla on yhteinen työ tai tehtävä suoritettavanaan ja heidän on yhdistettävä osaamisensa, jotta tavoitteeseen päästäisiin. (Isoherranen 2008a, 33–34.) Verkostoja on olemassa monenlaisia ja ihmiset saattavat tehdä yhteistyötä esimerkiksi vaihtelemalla tietoja keskenään. Verkostotyöstä tai moniammatillisesta yhteistyöstä on kuitenkin syytä puhua vasta kun toimijat tekevät konkreettisesti työtä yhdessä. (Vehviläinen 2002, 42.)

Moniammatillisuuden myötä työhön tulee eri alojen ammattilaisten näkökulmia, jotta saataisiin mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva asiakkaan tilanteesta. Aiemmin työyhteisöjen rakenteissa ei ollut aikaa eikä välineitä tämäntyyppiselle yhteistyölle. Moniammatillisessa yhteistyössä tulisi olla mahdollisuus koota tarpeellista tietoa asi-

akkaan tilanteesta, prosessoida sitä ja rakentaa yhteinen tavoite. (Isoherranen 2008a, 33–34.) Keskeistä toiminnan onnistumiselle on yhteisen tavoitteen näkeminen, verkostossa pysyvät mukana yleensä vain ne, jotka kokevat hyötyvänsä toiminnasta. Toiminnan hyötyjä ovat jo edellä mainittujen uusien näkökulmien ja tiedon saamisen lisäksi joukkovoima sekä päällekkäisyyksien poistaminen. Joukkovoimalla tarkoitetaan sitä, että päätöksille saadaan verkoston tuki ja tätä kautta voidaan vaikuttaa ylempiin tahoihin. Päällekkäisyyksien poistamisella puolestaan sitä, että eri työntekijät eivät käy samoja asioita läpi saman asiakkaan kanssa moneen kertaan. (Vehviläinen 2002, 50–64.) Tällaista yhteistyötä toteutetaan hyvin erilaisissa ympäristöissä, mutta erityisesti sosiaali- ja terveysalalla moniammatillisuus on nähty toimivana menetelmänä (Isoherranen 2005, 19; Rekola 2008, 18).

Ongelmana moniammatillisessa työssä on usein, että kaikilla on kyllä omat tavoitteensa, mutta yhteinen tavoite on unohdettu. Työssä tarvitaan lisäksi hyviä sosiaalisia taitoja ja työntekijöillä on oltava yhteinen kieli, sillä käsitteet saattavat olla eri aloilla erilaisia ja niitä arvostetaan ehkä eri tavalla. (Isoherranen 2008a, 33–34.) Toisaalta tulisi osata tuoda esille omaa erityisosaamistaan, mutta kuitenkin kyetä rakentamaan ryhmän yhteistä osaamista. (Isoherranen 2008a, 41). Ryhmän päätöksentekoa saattaa haitata, hyvistä keskustelutaidoista huolimatta, ihmisten taipuvaisuus kilpailuun siitä kenen näkökulma voittaa. Tällöin jokaisen ryhmän jäsenen olisi osattava tehdä selventäviä kysymyksiä parhaan ratkaisun valitsemiseksi. (Isoherranen 2008b, 121–122; Vehviläinen 2002, 65.) Tavoitteiden ja keskustelutaitojen lisäksi ongelmaksi muodostuu yleisesti kiire. Kiire on oikeastaan tavanomaisin selitys sille, ettei yhteisiä keskusteluja ja tapaamisia ole ollut. Työn tehokkuuden kuvitellaan syntyvän mahdollisimman monista potilastapaamisista, mutta yhteistyön merkitys unohdetaan. (Isoherranen 2005, 149.) Viimeiseksi, muttei vähäisimmäksi ongelmien joukkoon voidaan lisätä salassapitovelvollisuus. Asiakkaalta tulisi olla suostumus käsitellä hänen asioitaan moniammatillisessa työryhmässä. (Vehviläinen 2002, 70–71.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Laadullinen tutkimus

Tutkimusmenetelmänä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jolla tarkoitetaan karkeasti sanottuna aineiston ja analyysin muodon kuvausta, ei numeraalista tutkimusta (Eskola & Suoranta 1998, 13). Suurin ero onkin juuri tässä, sillä kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus selvittää lukumääriä ja prosenttiosuuksia. Otokset ovat yleensä suuria ja kattavia, ja tutkimus suoritetaan usein standardoidulla kysymyslomakkeella, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot. (Heikkilä 2004, 16.) Laadullisella aineistolla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan aineistoa, joka on tekstiä. Aineistona voi toimia esimerkiksi haastattelu, havainnointi tai omaelämäkerrat. (Eskola & Suoranta 1998, 15.)

Laadullista tutkimusta tehtäessä tutkijan tulisi oikeastaan yllättyä ja oppia tutkimuksen edetessä ja tämän vuoksi tutkimussuunnitelma parhaimmillaan muuttuu tutkimuksen mukana. Toisin sanoen tutkimusongelmat saattavat muuttua matkan varrella tulosten ja analyysin myötä. Lisäksi laadullisessa tutkimuksessa tutkijan asema on tavallaan vapaa, jolloin tutkimuksen suunnittelu ja toteutus on hyvin joustavaa. (Eskola & Suoranta 1998, 16–20.)

Laadullisessa tutkimuksessa tapausten määrä on usein pienempi kuin määrällisessä, mutta tapauksia tutkitaan perusteellisemmin eli tieteellisyyden kriteeri ei olekaan määrä vaan laatu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä eli teoria rakennetaan empiirisestä aineistosta. Aineiston rajaus onkin tärkeää, sillä laadullinen aineisto ei lopu koskaan. (Eskola & Suoranta 1998, 16–20.) Toisaalta yleinen kysymys kvalitatiivista tutkimusta tehtäessä on myös aineiston riittävyys, kuinka suuri aineiston tulee olla jotta tutkimus olisi tieteellistä. Yleisesti sanottuna aineiston koolla ei laadullisessa tutkimuksessa ole merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta, kysymys on aina tapauskohtainen. (Eskola & Suoranta 1998, 60–62.) Tutkimusta Saarijärven ammatillisesta etsivästä työstä koskee myös laadullisen tutkimuksen muoto eli tapaustutkimus. Tapaustutkimus kohdistuu yleensä yhteen ta-

paukseen, joka on joko mahdollisimman tyypillinen ja edustava tai poikkeuksellinen rajatapaus (Eskola & Suoranta 1998, 65). Saarijärven ammatillinen etsivä työ tapaus-tutkimuksena kallistuu mielestäni enemmän poikkeuksellisen puolelle erityisesti kaupungin pienehkön koon ja työn toteutuksen vuoksi, mistä lisää myöhemmin. Joskin ammatillisesta etsivästä työstä ei oikeastaan koskaan voi puhua tyypillisenä, sen tekijöiden persoonasta riippuvien työskentelytapojen vuoksi.

Eskola, Suoranta (1998, 52), Hirsjärvi ja Hurme (2000, 20) puhuvat myös tutkimuksen eettisistä ongelmista kuten tutkimuslupa, aineiston keruuseen ja luottamuksellisuuteen liittyvistä asioista. Omaa tutkimustani koskettavat erityisesti tutkimuslupa ja luottamuksellisuus. Lupa siinä mielessä, että en alun perin ymmärtänyt tarvitsevani tutkimusluvun Yhdessä-hanketta hallinnoivan Visio-säätiön toiminnanjohtajalta. Asia selvisi vasta viimehetkellä, mutta onneksi luvan kanssa ei tullut sen kummempia ongelmia. Luottamuksellisuus puolestaan tulee esiin haastattelumateriaalissa, kun kyse on niinkin pienestä kaupungista kuin Saarijärvi. Erityisesti julkistettavissa tiedoissa on pystyttävä säilyttämään Yhdessä-hankkeen asiakkaiden anonymiteetti.

5.2 Teemahaastattelu

Laadullisissa tutkimuksissa tutkimusaineistoa voidaan kerätä monella tavalla, mutta usein tutkimusaineistoksi valitaan ihmisten kokemukset puheen muodossa. Tällöin tutkimusaineisto kerätään haastatteluina. Haastatteluista onkin oikeastaan tullut synonyymi laadulliselle tutkimukselle. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan haastattelu on ainoastaan yksi monista aineiston keräämisen menetelmistä. Erilaisia haastattelumuotojakin löytyy useita kuten lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 43–47; Vilka 2005, 100–101.)

Haastattelulle tyypillistä on, että se on ennalta suunniteltu, haastattelijan alulle panema ja ohjaama ja haastattelijalla joutuu usein pitämään keskustelua yllä. Haastattelijan on tunnettava roolinsa ja haastateltavan on luotettava siihen, että keskustelu on luottamuksellista. (Eskola & Suoranta 1998, 85.) Haastattelu on mahdollista toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluna (Hirsjärvi & Hurme 2000, 61). Itse pohdin pitkään

teenkö Saarijärven etsiville nuorisotyöntekijöille yksilö- vai parihaastattelun. Tavaltaan perusteltua olisi ollut tehdä parihaastattelu, koska etsivät toimivat työparina ja oletettavasti vastaukset olisivat melko samankaltaisia. Loppujen lopuksi päädyin kuitenkin yksilöhaastatteluihin, sillä kuten Hirsjärvi ja Hurme (2000, 63) toteavat, parihaastattelussa toinen voi dominoida toista. Tällöin jokin tärkeä asia saattaa jäädä sanomatta.

Teemahaastattelussa haastattelu on nimensä mukaisesti kohdennettu tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Tutkittavat asiat eli teemat selventyvät haastattelijalle, hänen tutustuessaan teoriaan ja tutkimustietoon. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66.) Esimerkiksi esikuvastaan kohdennetusta haastattelusta, teemahaastattelu eroaa siinä, että kohdennetussa haastattelussa haastateltavilla on jokin yhteinen kokemus, mutta teemahaastattelussa ei edellytetä yhteistä kokemusta vaan lähtökohta on, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48.)

Hirsjärvi ja Hurme (2000, 48) kertovat, että teemahaastattelu ei sido haastattelua laadulliseen tai määrälliseen tutkimukseen, eikä määritä haastattelukertojen lukumäärää tai sitä miten ”syvälle” haastattelussa mennään. Teemahaastattelussa ei myöskään käytetä tiettyjä yksityiskohtaisesti määriteltyjä kysymyksiä, vaan edetään keskeisten teemojen varassa eli haastattelurunko on enemmänkin kuin muistilista. Juuri tästä syystä valitsin teemahaastattelun tutkimusmenetelmäksi. Joskin täytyy sanoa, että teemojen lisäksi haastattelurungossani oli hyvin paljon valmiita kysymyksiä, mutta teemahaastattelu antoi vapauden muokata niitä tarpeen mukaan haastattelutilanteessa sekä mahdollisuuden esittää syventäviä lisäkysymyksiä.

5.3 Analysointi

Kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten aineistojen analysoinnissa suurin eroavaisuus on ehkä se, että laadullinen tutkimus säilyttää aineistonsa sanallisessa muodossa. Laadullisen tutkimuksen analyysi alkaa oikeastaan jo haastattelutilanteessa. Kun tutkija itse tekee haastattelut hän voi jo samalla tehdä havaintoja aineistosta ja haastatelta-

vasta. Päätelytapa puolestaan voi olla induktiivinen, eli keskeistä on aineistolähtöisyys tai abduktiivinen, jolloin tutkija pyrkii aineiston avulla todentamaan jotakin teoreettista johtoideaa. Laadullisen tutkimuksen analysoimiseen on hyvin monia tekniikoita, eikä mikään näistä ole toista parempi. Tutkija voi myös itse kehittää omat ratkaisutapansa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136.) Keskeistä uudemmissa tulkintatavoissa on siirtyminen todellisesta enemmänkin mahdolliseen (Eskola & Suoranta 1998, 141).

Tavallisin vaihe haastattelujen jälkeen on aineiston puhtaaksi kirjoittaminen eli litterointi. Toinen, harvinaisempi keino, on tehdä päätelmiä suoraan tallennetusta aineistosta. Jos puolestaan tarkkaan purkamiseen ei ole syytä, on mahdollista purkaa teema-alueittain. Eli luodaan tavallaan kortisto teema-alueista. Purkamisen jälkeen seuraa aineiston lukeminen. Aineisto olisi syytä lukea läpi useampaan kertaan, jotta alkaisi syntyä ajatuksia ja kysymyksiä. Seuraavaksi luodaan analyysille pohja kuvailemalla aineisto eli pyritään vastaamaan kysymyksiin kuka, missä, milloin, jne. Tämän jälkeen pohjustusta jatketaan luokittelemalla aineisto tärkeiden ja keskeisten piirteiden mukaan. Kun luokittelu on suoritettu, jatketaan yhdistelemällä luokkia, etsitään säännönmukaisuuksia tai samankaltaisuuksia. Viimeisenä vaiheena on aineiston tulkinta, jota voidaan tehdä monin tavoin ja eri näkökulmista. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136–151.) Kuten aiemmin jo mainittu, laadullisen aineiston analyysitapoja on hyvin monia, kuten esimerkiksi kvantitatiiviset analyysitekniikat, teemoittelu, tyypittely, diskursiiviset analyysitavat ja keskusteluanalyysi (Eskola & Suoranta 1998, 161; Hirsjärvi & Hurme 2000, 155–173).

Itse lähdin aineiston analyysissa liikkeelle litteroimalla haastatteluaineistoni. Koska tein vain kaksi haastattelua, pystyin pitämään litteroituja tekstejä tavallaan rinnakkain. Luokittelua teksti kuitenkin vaati, sillä moniin asioihin palattiin useaan otteeseen haastattelun edetessä. Niinpä palaset täytyi jakaa oikeisiin lokeroihin. Luokittelun jälkeen lähdin kirjoittamaan auki Saarijärven etsivän työn mallia täysin haastatteluvas- tausten pohjalta. Kirjoitettua mallia oli sitten helppo vertailla teoretietoon eli ns. etsi- vän työn yleiseen malliin.

6 ETSIVÄÄ TYÖTÄ SAARIJÄRVELLÄ

Käytin siis tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua, jonka toteutin Saarijärven etsiville työntekijöille erikseen yksilöhaastatteluina. Tutkimuksen tuloksissa en kuitenkaan erottele heidän vastauksiaan, jotta myös sitä kautta erityisesti asiakkaiden anonymiteetti säilyisi.

6.1 Ketkä etsivää työtä tekevät?

Saarijärvellä Yhdessä-hankkeessa toimiva etsivä työpari tuli mukaan hankkeeseen vuonna 2008, sen jälkeen kun Opetus- ja kulttuuriministeriö oli jo myöntänyt rahoituksen hankkeelle. He ovat molemmat tehneet töitä monilla eri aloilla ennen etsivään työhön lähtemistä. Toinen heistä on kouluttautunut nuorisotyöhön ja työskennellyt ennen etsivää työtä esimerkiksi nuorisotalolla, työ- ja elinkeinotoimistossa ja uimahallilla. Toinen etsivistä puolestaan on koulutukseltaan terveydenhoitaja sekä peruskoulunopettaja ja työskennellyt näillä aloilla ennen etsivään työhön ryhtymistä.

Haastatteluista kävi ilmi, että molemmat kokevat aiemmat koulutuksensa ja erityisesti työkokemuksensa olleen hyödyksi etsivässä työssä. Heillä on aikaisemmista työpaikoista valmiita verkostoja ja he kokevat yhteistyön tekemisen Työ- ja elinkeinotoimistoon, kouluun ja sairaalaan helpoksi aiempien töiden vuoksi. Aiemman työkokemuksen lisäksi he listasivat tärkeiksi asioiksi etsivälle työntekijälle kyvyn hahmottaa nuoren elämäntilanne kokonaisvaltaisesti, sosiaaliset taidot, kyvyn kuunnella, avoimuuden, yhteistyökykytaidot, ymmärtävyyden, kyvyn vastaanottaa ja oppia uusia asioita. Lisäksi tärkeää on ymmärtää kuinka yhteiskunnan palvelujärjestelmä rakentuu ja toimii sekä tietää lähialueen koulutus- ja työpaikosta. Monien etsivien työparien muodostuessa eri sukupuolen edustajista, Saarijärvellä työskentelee kaksi naista. He eivät kuitenkaan ole kokeneet tätä milloinkaan ongelmaksi, vaan kertoivat olevansa välillä lähes äitihahmoja nuorille.

6.2 Miten työtä toteutetaan?

Työ lähti liikkeelle keväällä 2008 ja toinen etsivistä kuvaili alkutaivalta näin:

”Jonkin verran kerrottiin työhaastattelussa, mitä tää työ voisi olla, mutta aluksi meillä ei ollut kuin 5-6 sivua paperia, josta me sitten luettiin että ahaa! Siitä paperista ja soittamalla Opetus- ja kulttuuriministeriöön. Meillä ei ollut työhuonetta, ei tietokonetta, ei mitään, kun me katottiin sitä hankehakemusta ja lähetettiin mieltii mitä tää työ voisi olla. Aika yllättävää, että me oltiin heti alkuvaiheessa löydetty niitä tavoitteita mitä tää työ niinku on tänäkin päivänä.”

Työpari otti yhteyttä eri yhteistyötahoihin ja kartoitti millaista työtä heidän olisi hyvä lähteä tekemään, jotta päällekkäisyyksiä ei tulisi turhaan. Lisäksi he halusivat työhuoneen muualta kuin työpajalta, vaikka hanke oli varsinkin alussa, paljolti sidottu työpajatoimintaan. Jos toimisto olisi tullut työpajan yhteyteen, ihmiset olisivat liittäneet toiminnan liaksi työpajatoimintaan, vaikka paja on vain yksi etsivän työparin yhteistyökumppani.

Toiminnan kirjallisiksi tavoitteiksi on määritelty niiden alle 29-vuotiaiden nuorten ohjaaminen, jotka ovat vailla koulutusta tai työpaikkaa. Työparin mukaan paljon onkin nuoria, joilta puuttuu peruskoulun jälkeinen koulutus tai osalla on jo koulutus, mutta ei työpaikkaa. Heidän mukaansa kirjallisten tavoitteiden lisäksi työ on paljon muutakin, ensin on usein saatava kuntoon elämönhallintataidot ja asuntoasiat. Myös Saarijärven kaupunki sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö asettavat omat tavoitteensa:

”Kun tälläkin hetkellä alle 25-vuotiaiden työttömyysluku on suuri, niin ne heti kysyy mitä Yhdessä-hanke on tehnyt, että sieltä tulee jossain määrin meille myös painetta. Ja sitte toisaalta osa meidän työstä on niin pitkäjänteistä, että se ei voi tapahtua hetkessä suurimman osan asiakkaita kanssa. Elikkä ne tulokset alkaa nyt vasta näkyä, kun on 2,5 vuotta tehty.”

Tärkeimmäksi tavoitteeksi he kuitenkin kokevat syrjäytymisen ehkäisyn ja nuorten saamisen jaloilleen. Kun nuori ei enää tarvitse heitä, on heidän työnsä tehty. Etsivät määrittelevätkin työnsä tavoitteelliseksi, nuorten palveluohjaukseksi ja nuorten kanssa yhdessä kulkemiseksi. Kuitenkin siten, että nuori ohjataan sinne, mihin tämä itse

haluaa. Väärin olisi päättää nuoren puolesta mihin koulutukseen tai työhön tämän olisi mentävä.

Jonkun nuoren kanssa riittää yksi tapaaminen, toisen kanssa he tapaavat viikoittain tai kuukausittain, jopa usean vuoden ajan. Yhtä he yrittävät saada koulutukseen ja jopa pysymään siellä, toista puolestaan työharjoitteluun tai töihin. Tärkeintä työparin mukaan oli kuitenkin, että jokaiselle nuorelle asetetaan tavoite.

”Mietitään mikä on tavoite ja miten sinne päästään. Ei pelkästään, että jutellaan mukavia, sitäkin tehdään välillä, vaan koko ajan yritetään potkia sitä nuorta, että sinne kotiin ei jää.”

Konkreettisesti Saarijärven etsivät tekevät päivätyötä, ovat toimistossa, hoitavat sovitteja tapaamisia, käyvät nuorten kanssa tutustumiskäynneillä, hoitavat asiakkaiden kanssa raha-asioita, käyvät lenkillä, juttelevat elämästä, yms.

”Välillä tuntuu, että me ollaan myös sosiaalityöntekijöitä, mä oon tehny kaikennäkösiä hakemuksia nuorten kanssa. Tässä saa tehdä niin monenlaista, miten paljon vaan on ite valmis panostamaan ja lähtemään. Tietysti kyllä rajatkin pitää laittaa.”

Työpari on laatinut ohjausprosessista kirjallisen suunnitelman eli pohjan työlle. (kts. liite 1.) Etsivät kuitenkin etenevät asiakkaan kanssa tilanteen mukaan, eikä valmista kaavaa voi aina noudattaa.

”Alkuun vähän haastatellaan ja kuulustellaan. Ku me ei olla mikään viiranomainen, sillon nuorten on helppo tulla meidän luo, ku me ei asetella mitään sanktioita, vaan enemmän ohjataan ja opastetaan. Alkuhaastattelu on, että vähän kysellään mikä on elämäntilanne ja missä mennään. Ei se välttämättä kaikkea kerro heti, lähetään pikkuhiljaa. Ollaan sitte yhteydessä, katotaan mitä se nuori ite haluaa. Tavoite on kuitenkin se, että se nuori pääsis jaloilleen, kykenis ottaa vastuuta elämästään ja osais itse hakea apua erilaisista palveluorganisaatioista. Ohjataan ja opastetaan, ettei meidän tarvi olla, että se osaa myös yksin.”

Toisen etsivän mielestä yllättävintä työssä on ollut lapsiperheiden ohjaaminen sekä nuorten masentuneisuus.

”Hirveän paljon on lapsiperheitä, mikä ei ollut alkuperäinen tarkoitus, mutta nuoret ovat saaneet lapsia tässä 2,5 vuoden aikana eli on tullut ihan uusia kuvioita. En tiä onko se pakokeino ettei tartte lähteä töihin tai koulutukseen. Itelle tullu yllätyksenä nuorten masentuneisuus, miten ohjataan masentunutta nuorta eteenpäin. Joutuu oikeesti miettii niitä tavoitteita, jos vaikka kakssuuntanen mielialahäiriö. Niin ei ihan ensimmäisenä tehä yhteisvalintahakua ja lähetä kouluun.”

Toinen puolestaan kertoi näin:

”Mää oon joutunu tipahtaa maan pinnalle, että hyvänen aika on tämmönen joukko nuoria, joilla on niin moninaisia ongelmia, joitten kanssa joutuu lähteä liikkeelle ihan perusasioista; sun pitää syödä, nukkua, liikkua, hoitaa itteä, jotta sä jaksat lähteä kouluun tai tehä töitä.”

Niin sanottua kenttätyötä eli kaupungilla nuorten parissa oleilua, työpari ei tee. He ovat kyllä puhuneet, että tavallaan jonkinlainen ”ratsauskierrros” pitäisi tehdä kaupungille ja sen jälkeen miettiä tarvitseeko toimintamallia muuttaa. Tähän asti heillä on kuitenkin ollut työtä niin paljon, että tämääntyyppiseen kenttätyöhön ei ole jäänyt edes aikaa. He myös arvelivat, että Saarijärven kokoisessa kaupungissa kenttätyölle ei ole tarvetta kuten isoissa kaupungeissa. Pienemmissä paikoissa nuoret tunnetaan ja tiedetään, eikä kukaan voi vain hukkaa massaan. Etsivät olivat myös huomanneet, että nuorten ongelmat ovat siirtyneet kaduilta sisätiloihin.

”Aika hiljasta tuolla kylillä on. Ite kun olin nuori, niin ne oli tuolla kylillä, mutta nykyään ne on vissiin jonkun kämpillä, ettei niitä hirveesti tuolla pyöri.”

Asiakastyön ohella toinen tärkeä osa heidän työtään on yrittää vaikuttaa rakenteisiin eli he ovat esimerkiksi kirjoittaneet aloitteita ammattistartin käynnistämisestä sekä sivistyslautakunnalle aloitteen yläkoulun numeroiden korottamisesta, sillä sitä ei ollut Saarijärvellä selvitelty aiemmin lainkaan. Saarijärvellä etsivä työ on siis sekä ennaltaehkäisevää, että korjaavaa. Työpari kiertää joka vuosi kertomassa Saarijärven yhdeksäsluokkalaisille esimerkiksi pikavipeistä, kesätyöpaikoista ja omasta työstään.

Tämä ja rakenteisiin vaikuttaminen ovat selkeästi ennaltaehkäisevää työtä. Muusta työstä etsivät kertoivat näin:

”Onhan se sitä korjaavaa, kun näillä nuorilla on kovat taustat ja kaikenlaista ehtiny tapahtua. Ettei hetkessä korjata.”

*”Mutta toisaalta se voi olla sitä ennaltaehkäisevää, jos sä niin ku taval-
laan ehkäset jo nyt pahempaa syrjäytymistä.”*

6.3 Millaisia haasteita työssä on?

Työn suurimmaksi haasteeksi haastatteluissa nousi rahoitus. Vuosittainen rahoituksen hakeminen ja erilaisten selvitysten tekeminen vie aikaa perustyöltä. Lisäksi jatkuva epätietoisuus rahoituksen jatkumisesta uuvuttaa välillä työntekijöitä.

”Aika paljon pyörii tän rahan ympärillä, niin ku huomaat, mutta se on tässä hankkeessa selvä että rahaa tarvii.”

Rahoituksen lisäksi haastatteluista nousi esille asiakkaiden sitoutumattomuus yhtenä työn haasteena. Osa etsivän työn asiakkaista ei osaa sitoutua tehtyihin suunnitelmiin.

”Vaikka tehdään hienoja suunnitelmia ja tavoitteita, ni yhtäkkiä saattaa kadota ja ei löydy mistään, ei kotoa, eikä vastaa puhelimeen. Se on turhauttavaa.”

Toisena asiakkaisiin liittyvänä haasteena, etsivät pitivät välimatkoja, jotka osa asiakkaista kokee pitkiksi Saarijärven seudulla.

Työpaikat luovat osaltaan vielä omat haasteensa etsivään työhön. Saarijärven kokoisessa kaupungissa on välillä vaikea löytää nuorille työharjoittelupaikkoja. Uusiakin haasteita työpaikkoihin liittyen on tullut:

”Nyt kun on tullu tää uus säädös, että korkeintaan 6 kuukautta voi olla yhden työnantajan palveluksessa työharjoittelussa. Jos on nuoria, jotka on jo aikasemmin ollu työpajalla, me ei voida niitä enää sinnekään ohjata. Se hankaloittaa periaatteessa kaupungillekin, ku kaupungilla on niitä eri työpisteitä. Kaupungillekaan sä et saa enää mennä, jos sä oot sen

puol vuotta jossaki työpisteessä ollu, vaan sitte pitää ohjata johonki muualle ja tää on vaikeuttanu kans meijänki työtä tosi paljon. Siinä on se ajatus, että työnantaja ei käytä sitä nuorta hyväkseen, mut ehkä työpajoilla se ei oo hyvä asia. Ku joittenki kohalla se tosiaan on niin, että se työpajajakso olis hyvä olla pitempi ku puol vuotta.”

6.4 Toimiiko etsivä työ pienissä kaupungeissa ja haja-asutusalueella?

Töitä Saarijärven seudulla on riittänyt etsivälle työparille, osittain työmäärä on jopa yllättänytkin. Toinen haastateltavista pohti, onko järkevää, että etsivää työtä tehdään monilla pienillä paikkakunnilla erikseen.

”Ku tavote olis kuitenkin että kunnat tekis keskenään yhteistyötä. Tavaltaan mekin ois voitu ottaa tähän vielä yks kunta lisäksi. Kyllä se ois ollu mahdollista, ois jättäny sitten kaiken muun ylimääräsen pois mitä me aina välillä tehään.”

Pienistä kunnista puhuttaessa, molemmat haastateltavat nostivat esille, että täytyisi ensin kartoittaa etsivän työn tarve. Kuten aiemmin kenttätyön osuudesta puhuttaessa, myös tässä kohtaa nousi esille, että pienissä kunnissa nuoret yleensä tunnetaan. Kukaan ei pääse ”hukkumaan”, vaan avuntarve on yleensä jollakin tiedossa.

”Että ehkä suurempi vaara syrjäytyä on jossakin isossa kaupungissa, jossa voit hukkaa siihen massaan. Kyllä tuolla pienemmissä tiedetään ja voi jopa naapurit auttaa.”

”Eihän tää etsivä työ oo just se ainoa oikea tapa. Voi olla joku tosi pieni paikka, ni kyllä ne tietää mitä niiden nuoret tekee ja mihin ne niitä ohjaa. Pitää miettiä ettei tehä päällekkäistä toimintaa. Mehän alunperin haettiin rahotusta Kivijärvi, Kannonkoski, Pylkönmäki ja Saarijärvi, mutta Kannonkoski ja Kivijärvi ei halunnu ottaa meitä vastaan.”

Pylkönmäen kunta yhdistyi Saarijärveen vuoden 2009 alussa, mutta hankkeen alussa Pylkönmäki oli vielä oma, erillinen kunta. Etsivät aloittivat työt Pylkönmäellä yhtä

tehokkaasti kuin Saarijärvelläkin. Muut Saarijärven sivukylät ovat jääneet toisen etsivän mukaan hieman vähemmälle ja ensi vuoden tavoitteena olisikin selvittää onko sivukylillä jotakin, mitä he voisivat vielä tehdä. Erityisen suurena haasteena haja-asutusalueella toimimisessa molemmat näkivät välimatkat. Välimatkat nousivat ongelmaksi sekä työntekijöiden, että asiakkaiden kannalta. Työntekijän kannalta turhauttavaa on käyttää iso osa työpäivästä matkustamiseen. Asiakkaan kannalta puolestaan välimatka saattaa muodostua esteeksi esimerkiksi kouluun menemiselle. Suurella osalla etsivän työn asiakkaista ei ole omaa autoa tai ajokorttia, jolloin syrjäseudulta kouluun tai työhön pääseminen on erittäin vaikeaa. Lisäksi ongelmaksi muodostuu etsivien mukaan usein nuorten haluttomuus lähteä kotikylältä pois.

6.5 Kuka apua tarvitsee?

Yhdessä-hankkeen etsivän työparin autettavana on 2,5 vuoden aikana ollut noin 80 nuorta. Heistä suurin osa on ollut nuoria, joilta puuttuu peruskoulun jälkeinen koulutus. Asiakkaat ohjautuvat hankkeen piiriin sosiaalitoimistosta, Työ- ja elinkeinotoimistosta, kouluista opinto-ohjaajien kautta, armeijasta, muiden hankkeiden kautta, osa tulee itsekseen ja joistakin kertoo lähiomainen tai kaveri. Armeijaan liittyen haastateltavat kertoivat olevansa mukana Time Out!- koulutuksessa, jonka tarkoituksena on auttaa armeijan keskeyttäneitä nuoria.

”Pääsääntöisesti näitä, joilla on yks tai useampi koulu keskeytynyt. Että ne niinku vielä hakee sitä omaa paikkaansa ja miettii sitä mikä minusta tulee isona.”

”Meille tulee työkkäristä ne nuoret, joille kukaan muu ei enää oikeen jaksata tehdä mitään. Ja yllättävän paljon mielenterveysongelmia nuorilla. Että se on niin kokonaisvaltainen se nuoren elämä, siellä on monella osalla alueella semmosta autettavaa.”

Yhdessä-hankkeen erityiskohderyhmänä ovat siis nuoret, joilla on ongelmia koulutuksen tai työpaikan suhteen.

”Osalla asiakkaista myös alkoholiongelmaa, mutta ei tehdä sitä ns. päihdetyötä.”

Myös toisen haastateltavan kanssa tulivat puheeksi alkoholiongelmaiset nuoret. Hänen kertomansa mukaan hankkeen asiakkaina ei juurikaan ole ollut nuoria, joilla olisi alkoholiongelmia. Tähän hän jatkoi näin:

”Yks asiakas tuolla kylillä pyörii, joka oli yhdellä mejän kurssilla ja jos se vaikka on vaan kotona ja ei oo työkkärissä tai sossussa, sillo mikää intressi ei voi ees velvoittaa sitä. Eli sillon mejänki on tosi vaikeeta saaha sitä haaviin, jossei vanhemmatkaan sieltä kotoa sitä hoputa meille.”

Haastatteluissa nousi esille etsivän työn vapaaehtoisuus. Toinen haastateltava kertoi, että osa heidän yhteistyökumppaneistaan on välillä velvoittanut nuoria ottamaan heihin yhteyttä.

”On vähän henkilökuntaa ja niillä ei oo aikaa paneutua sillälailla ku meillä, kokonaisvaltaisesti. Mutta niinku mä sanoin, se on vähän kakspiippunen juttu, että tehäänkö siitä pakko vai ei, ja me on lähetty siitä että tää on vapaaehtoista.”

Kohtaamiset nuorten kanssa olivat olleet molempien työntekijöiden mielestä positiivisia. Erityisen mukavaa toisen mielestä oli, kun nuoret tulevat silloin kun on sovittu. Kaikkihan eivät tietysti pidä kiinni sovitusta. Toinen etsivistä puolestaan kertoi, että kohtaamiset ovat välillä rankkojakin, sillä muutaman tunnin aikana he saattavat hoitaa monia asioita. Lisäksi hyväosaisuuden jakautuminen yhteiskunnassa mietitytti.

Molemmat haastateltavat uskoivat myös asiakkaiden suhtautuvan heihin melko positiivisesti, mutta myös näin:

”Mutta kyllähän osa sitte varmaan kokee, ennen ku ne tajuaa, että me ei olla mitää viranomaisii, että me ei pakoteta. Sit ku ne tajuaa sen, ni sitte ne tajuaa, että hei mehän voidaan auttaa niitä.”

Kuten jo aiemmin mainitsin, asiakkuuden kesto hankkeessa saattaa vaihdella yhdestä tapaamiskerrasta useaan vuoteen. Toinen työntekijöistä kuitenkin arveli haastattelussa, että karkeasti sanottuna asiakkuus kestäisi vähintään noin puoli vuotta. Varsin-

naisen asiakkuuden jälkeen, kun tavoitteeseen on päästy, etsivä työpari on vielä yhteydessä asiakkaisiinsa.

”Laitetaan viestiä ja soitellaan, ehkä kerran puolessa vuodessa. Syksyläkin katottiin kaikki asiakaslistat läpi missä mennään ja laitettiin vähän viestiä, että tarviiko enää tukea ja pärjäätkö. Että voidaan sitten tavallaan päättää sitä asiakassuhdetta.”

6.6 Millaisia yhteistyökumppaneita, keneltä vertaistukea?

Yhdessä-hankkeen yhteistyökumppaneita on paljon eli kaikki tahot, joista nuoria ohjautuu heille (lueteltu aiemmin) sekä ne tahot, joihin hankkeesta ohjataan nuoria, esimerkiksi Kela, terveyskeskus, mielenterveystoimisto, työpajat, yritykset, koulut ja seurakunta.

*”On osa moniammatillista yhteistyötä, että vanhemmat on mukana tuke-
massa nuoria. Parempiin tuloksiin päästään. Joku joskus kysykin, kerro-
taanko nuorten vanhemmille mitä ollaan tehty ja jossei meillä oo nuorten
lupaa, ei tietenkään ja suurin osa on täysikäisiä. Joskus on pakko tai nuo-
ri haluaakin tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa. Aina positiivista jos
vanhemmatkin on mukana.”*

Yhteistyökumppanit ovat etsivien mukaan olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä heidän työhönsä, joskin etenkin aluksi osa yhteistyökumppaneista suhtautui heihin nihkeästi. Haastateltavan mukaan tämä johtui siitä, että yhteistyökumppanit ovat kiireisiä, eivät-
kä alkuun ymmärtäneet millaista työtä Yhdessä-hanke tulisi tekemään.

*”Te-toimistossa on oltu tosi tyytyväisiä, että on tämmönen taho, joka ot-
taa nuoren ja lähtee tutustumaan oppilaitokseen, ku niillä ei oo resursseja
siihen ja sama koululla. Ei oo aikaa käyttää niin paljon yhteen ihmiseen
mitä meillä on aikaa. Sehän on meidän etu, mutta haitta on se, että me ol-
laan hanke. Osa näkee punasta ku kuuleekin sanan hanke. Hankkeita on
niin paljon, hankkeissa vaihtuu työntekijät, että olemme myös tähän tör-
männeet.”*

Molemmat näkivät sekä hyötyjä ja haasteita moniammatillisessa yhteistyössä. Hyötyinä he pitivät tietenkin asiakkaan hoitamista ja näkemistä monelta eri kantilta. Samoin ohjausryhmää, johon kuuluu heidän lisäksi eri yhteistyökumppaneita. Ohjausryhmässä he käyvät läpi kehitettäviä asioita molemmin puolin. Haittoja tai vaikeuksia löytyi kuitenkin myös. Aikataulut ja ajan puutteen etsivät näkivät ehkä suurimmaksi haasteeksi yhteistyössä. Muita haasteita ovat työntekijöiden vaihdokset, jolloin joutuu aloittamaan lähes uudestaan alusta, sekä jo aiemmin mainittu hanketyö.

Vertaistukea Saarijärven etsivä työpari saa etenkin toisiltaan. Yhteistyön muiden kuntien etsivien kanssa he näkivät kyllä tärkeäksi, mutta ei ehkä niinkään vertaistuen kannalta.

”Onneks ollaan työpari, ku on kuitenkin vaitiolovelvollisuus, ni eihän me saada kertoa meidän asiakkaista ku justii tällee yleisesti. Niin ei sitä jaksais tehdä itekseen, pakko myöntää. Ku me tehään samaa työtä, ni pystyy peilaa, että ai sää teit tuollee, tää vois toimii tälle munki asiakkaalle.”

”Pitää välillä olla sitä hauskaa, kun on välillä niitä rankkojakin asioita. Tärkeetä on, että on työpari, jolla on hyvä huumorintaju ja se on meillä toiminu!”

”Muiden kuntien etsivien kanssa meillä oli justii tämmönen yhteispalaveri, mutta ku kaikki tekee niin eri tavalla tätä työtä.”

”Enemmänki varmaan pitäs olla niitä säännöllisiä tapaamisia, vaikka pari kokoontumista aina puolivuositain. Että tavallaan nähtäs missä kukin menee ja millasta työtä, ku se kuitenkin muokkautuu vähäsen niitten ihmisten oman ammatti- tai työkokemuksen mukaan.”

Esimiehen puolelta tulevaa tukea työpari saa jonkin verran työpaikkapalavereissa, mutta onhan työ melko itsenäistä kun on kyse hankkeesta. Lisäksi positiivista palautetta tulee yhteistyökumppaneilta, kuten kouluilta ja Työ- ja elinkeinotoimistosta.

6.7 Millaisia työn tuloksia, entä tulevaisuus?

Kysyessäni millaisia tuloksia he ovat hankkeen aikana saaneet aikaan, molemmat listasivat tärkeimmiksi tuloksiksi samat asiat eli vajaa kymmenen heidän asiakkaitaan on valmistunut tai valmistuu 2010 vuoden loppuun mennessä koulutuksesta ja yksi asiakkaista on saanut vakituisen työpaikan.

”Yks nuori jätti koulutuksen vähän vaille kesken ja mä sanoin, että ei käy. Se oli pajalla ja me pajaohjaajan kanssa puhuttiin se ympäri ja mä lähin sen kanssa koululle. Tavattiin opettajat, hän oli käytännössä ollut tunneilla, mutta tehtäviä oli paljo tekemättä. Kerättiin kaikki opet keltä puuttu tehtäviä ja mä tein sille hopsin eli viikkosuunnitelman, että tällä viikolla sä teet tämän tehtävän ja tällä tämän ja jos et osaa, laita mulle. Eli ne on hirveen isoja töitä, että joku ei tajua miten iso työ voi olla yhenki nuoren kanssa. Viime viikolla mä vein sille ruusun, se sai tutkinnon suoritettua ja se on iso, ihana tunne. Ja se itekin oli ilonen että hän sai sen tehtyä.”

”Meillä on nyt tämmösiä asiakkaita joiden kanssa on useampi taho nostanu kädet pystyyn, että nää ei viiti, ei halua tehdä mitää ku näitä saa johonki. Määki sain nyt yhen nuoren palkkatyöhön ja se on noudattanu työaikoja, että pitää osata olla myös niistä pienemmistä tuloksista tyytyväinen.”

”Tulokset on, että miten niitä mitataan. Kun me alotettiin työ ja oltiin oltu joku 4 kuukautta töissä, ni joku kysy että mitä te ootte saanu aikaan. Musta se oli hurja kysymys. Niin pitkäjänteistä tää työ on, että sitä ei kukaan arvaa ennenku on ite tässä mukana.”

Työn tarpeellisuus tuli haastatteluissa esille ja tuloksia etsivät ovat saaneet pitkäjänteisellä työllä aikaan. Hankkeen tulevaisuudesta työparilla ei ollut muuta tietoa kuin, että 2011 vuoden loppuun asti on myönnetty rahoitus. Molemmat kertoivat haastatteluissa, että kunnallistamisesta on kyllä puhuttu, mutta:

”Siitä on ollu puhetta ja tässä uudessa laissa on, että kunta voi ottaa rakenteisiinsa etsivää työtä, mutta siellä on taas se voi, ei oo pakko.”

”Koska me saadaa rahaa kaupungilta ja Opetusministeriöltä, meidän on myös ehkä tavallaan tuotava julki sitä mitä me tehdään. Me on käyty sivistyslautakunnassa kertomassa mitä me tehdään, kaupungin työryhmässä, jossa on kaupungin eri organisaatioiden johtajia, me on käyty koululla oppilaille ja vanhempainillassa ja nyt oli näitä lehtijuttuja.”

”Ollaan tuotu kunnalle esille mikä on nuorten tilanne ja mitä me ollaan tehty, mutta se on se raha. Sekin, että mitä maksaa huostaanotto tai mitä maksaa laitoshuolto. Se olis kuitenkin pieni summa se meidän palkkaraaha ja ennaltaehkäisevä työ, kuin mitä maksaa syrjäytynyt nuori kunnalle.”

7 AJATUKSIA SAARIJÄRVEN ETSIVÄN TYÖN MALLISTA

Aiemmissa kappaleissa olen lähinnä tuonut esille haastatteluista nousseita asioita eli tutkimuksen tuloksia. Seuraavaksi olen kirjoittanut hieman omia mietteitäni, sekä vertailua Saarijärven mallin ja ammatillisen etsivän työn teoreettisen kuvauksen välillä. Peruseriaatteeltaanhan Saarijärvellä tehtävä etsivä työ vastaa Huhtajärven (2007) yleistä ammatillisen etsivän työn kuvausta. He tekevät työparina yksilötyötä nuorten kanssa ja ennaltaehkäisevää työtä esimerkiksi erilaisten koulutusten muodossa sekä yrittämällä vaikuttaa kaupungin rakenteisiin erilaisilla aloitteilla. Lisäksi työpari tekee kartoitusta alueen nuorten tilanteesta ja tiedottaa päättäjiä näistä asioista sekä kartoitusta oman työnsä tarpeesta, millaista työtä heitä tarvitaan tekemään juuri Saarijärvellä. Vaikka on sanottu, että etsivän työparin olisi hyvä edustaa molempia sukupuolia, Saarijärvellä näin ei ole. Ja kuten todettu, kumpikaan ei ole kokenut tätä ongelmana. Tärkeämpää on, että he ovat saaneet työskennellä työparina, näinkään ei aina ole pienillä paikkakunnilla. Saarijärven etsivät ovat mielestäni molemmat helposti lähestyttäviä, avoimia ja positiivisia. Uskonkin, että nuorten on helppo olla heidän seurassaan ja tutustua heihin.

Jos nyt lähden miettimään, mitä erikoista tutkimuksen tuloksista nousi mielestäni esille, nostaisin ehkä tärkeimmäksi seikaksi eroavaisuuden suuremmissa kaupungeissa tehtävään ammatilliseen etsivään työhön sekä Norjan sosiaalisen kenttätöiden malliin. Huhtajärvi (2007) sekä Juvonen (2009) kuvaavat etsivän työn sisältävän paljon työskentelyä kentällä eli kaupungeilla ja kylillä, nuorten etsimistä ja heidän joukkoon ”so-luttautumista”. Saarijärvellä työtä on kuitenkin lähdetty toteuttamaan hieman toisella tavalla, heille asiakkaat ohjautuvat pääasiassa eri toimijoiden kautta. Onneksi työpari on säilyttänyt etsivän työn vapaaehtoisuuden nuorille, siitä huolimatta, että toiset yhteistyökumppanit ovat välillä velvoittaneet nuoria tulemaan heidän juttusilleen. Vapaaehtoisuuden vuoksihan nuorten pitäisi olla helpompi lähestyä etsiviä työntekijöitä. Kenttätöitä puolestaan he eivät oikeastaan tee, eivätkä ole nähneet kenttätöitä kovin tarpeellisenakaan Saarijärven kokoisessa kaupungissa. Etsivät arvelivat, että Saarijärven kokoisessa kaupungissa nuoret tunnetaan niin hyvin, että kukaan ei pääse jäämään ihan yksin ja tämäkin on varmasti osaltaan totta. Lisäksi paljon nuoria

tulee heidän asiakkaikseen kavereiden kautta, jotka ovat jo hankkeen asiakkaina, sekä puskaradion välityksellä. Kaikesta huolimatta itse luulen, että pienilläkään paikkakunnilla muut ihmiset eivät välttämättä halua puuttua, vaikka huomaisivatkin jollakin nuorella olevan ongelmia. Tästä syystä olen itse sitä mieltä, että nuorten ”etsimisellekin” olisi tarvetta ainakin jossakin määrin.

Myös haastatteluista nousi esille tavallaan ristiriitaisia kommentteja kenttätöiden tarpeellisuudelle. Esimerkkinä aiempi lainaus, jossa toinen etsivä puhui yhdestä kylällä pyörivästä nuoresta ja muista nuorista, jotka eivät kuulu Sosiaalitoimiston tai Tehtämissuunnitelman piiriin. Tällöin työntekijän mukaan heidänkin on vaikea saada näitä nuoria käsiinsä. Minun mielestäni tämä tarkoittaa juuri sitä, että kenttätöille olisi ainakin jonkin verran tarvetta. Näitä nuoria vartenhan alun perin ammatillinen etsivä työ kehitettiin Hjortin (1995) sekä Huhtajärven (2007) mukaan. En tietenkään tarkoita, että ne nuoret, jotka tulevat esimerkiksi Työ- ja elinkeinotoimiston kautta Yhdessä-hankkeen piiriin, eivät tarvitsisi etsivää työtä, mutta pitäisikö tämän kaltaisen työn lisäksi tehdä jonkin verran myös kenttätöitä? Totta kai on hyvä, että Saarijärvellä on kehitetty sellainen etsivän työn malli, joka on huomattu toimivaksi. Haluan kuitenkin ottaa asian esille, jotta asiaa voidaan pohtia työn kehittämisen kannalta. Etsivällä työparilla oli onneksi itselläänkin ajatuksena tehdä kierros kaupungilla jossakin vaiheessa ja arvioida sen jälkeen työmenetelmän tarpeellisuutta Saarijärvellä.

Saarijärvellä tehtävässä etsivässä nuorisotyössä korostuu paljon nuorten kouluttaminen ja työllistyminen, vaikka kuten haastateltavat totesivat, työ on paljon muutakin. Asiakkaat tulevat heille lähtökohtaisesti koulutuksen tai työn puutteen vuoksi, heitä ei niin sanotusti haeta mielenterveys- tai päihdeongelmien takia. Vaikka tietysti nämä ongelmat usein liittyvät läheisesti koulutuksen tai työn puutteeseen ja jokaisen nuoren kohdalla lähdetään liikkeelle siitä tilanteesta missä nuori on. Hieman yllätyksenä tuli kuitenkin, että Saarijärvellä sekä ilmeisesti kaikissa näissä Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamissa hankkeissa, koulutuksen tai työn puute on kaiken lähtökohta, vaikka sitä kautta puututaan muihinkin ongelmiin nuoren elämässä. Tämä juontaa juurensa varmasti siitä, että alun perin vuonna 2008 hankkeiden aloittaessa, työ oli vielä enemmän sidottu työpajatoimintaan eli koulutus ja työasiat olivat sitä kautta ensimmäisenä tärkeysjärjestyksessä. Haastatteluvastauksista ei kyllä varsinaisesti käy ilmi millainen on Yhdessä-hankkeen ns. keskivertoasiakas.

Teoksessa Oman kokoinen elämä, tarinoita etsivästä nuorisotyöstä (2010) kerrotaan, että etsivässä työssä lähtökohtaisesti haetaan kaikenlaisia nuoria, joilla on mitä erilaisimpia ongelmia. Totta kai suuremmissa paikoissa, joissa kenttätyö nousee tärkeämmäksi työmenetelmäksi, kaupungilta löytyy enemmän nuoria, joilla lähtökohtainen ongelma on esimerkiksi päihteiden käyttö. En kuitenkaan usko, että Saarijärven kokoisella paikkakunnalla ei olisi lainkaan nuoria, joilla on päihdeongelma tai nuoria, jotka eivät kuulu minkään yhteiskunnan tarjoaman palvelun piiriin. Tietysti tutkimuksen tuloksista nousee esille, että lähtökohdat etsivässä työssä voivat vaihdella paikkakunnittain.

Sekä yleisesti etsivässä työssä (vrt. Oman kokoinen elämä, 2010) että Saarijärvellä on huomattu, että nuoret eivät oleile enää siinä määrin kaupungilla kuin ennen ja että nuoret pysyvät nykyään enemmän sisätiloissa, kuten toistensa asunnoilla. Lisäksi nuoret viettävät nykyään enemmän aikaa Internetissä ja virtuaaliyhteisöissä. Olisiko siis tarpeellista Saarijärven kaltaisen alueellisen etsivän työnkin siirtyä myös virtuaalimaailmaan, kuten esimerkiksi sosiaaliseen mediaan? Tällöin nuorella olisi mahdollisuus tätäkin kautta saada apua tai ainakin tietoa etsivästä työstä omalla paikkakunnallaan.

Työn haasteista puhuttaessa Yhdessä-hankkeen suurimpia haasteita on ylipäättään hanketyö. Yhtenä haasteena on jatkuva rahoituksen hakeminen ja raporttien tekeminen, kuten varmasti jokaisessa hankkeessa. Yllättävämpää mielestäni oli, että yhteistyökumppanit saattavat suhtautua nihkeästi hankkeeseen. Tavallaanhan se on ymmärrettävää, hankkeita tulee ja menee, niissä on vaihtuvia työntekijöitä ja on vaikea muistaa mitä mikäkin hanke tekee. Ajattelisin kuitenkin, että kaikenlainen tarjottu apu on hyvä asia, oli tarjoaja sitten hanke tai ei. Huono puolihan tässä on mielestäni ainoastaan se, että hanke tosiaan saattaa loppua ja silloin loppuu myös yhteistyö.

Yhteistyökumppaneiden kanssa toimiminen eli moniammatillinen yhteistyö on toiminut Saarijärvellä hyvin, positiivisina puolina erityisesti asiakkaan kokonaisvaltaisen huomioiminen sekä ohjausryhmän toiminta, jossa annetaan palautetta molemmin puolin yhteistyökumppaneiden kanssa. Ongelmana esille nousi tosiaan tuo aiemmin mainittu negatiivinen suhtautuminen hanketyöhön. Totta kai suurin ongelma on ajanpuute, vaikeus löytää yhteistä aikaa yhteistyökumppaneiden kanssa, joka onkin ylei-

simpiä ongelmia Isoherrasen (2005) mukaan kaikenlaisessa moniammatillisessa yhteistyössä. Jälkeenpäin itseäni kyllä jäi mietityttämään Yhdessä-hankkeen yhteistyö Saarijärven nuorisotoimen kanssa. Nuorisotoimesta ei oikeastaan tullut mainintoja, mutta ajattelisin kuitenkin, että esimerkiksi nuorisotaloilla työskenteleviltä henkilöiltä voisi tulla hyviä vinkkejä asiakkaiden suhteen tai hekin voisivat ohjata nuoria etsivien luo, jos näyttää siltä.

Vertaistukeen liittyvät vastaukset olivat myös hieman erilaisia kuin olin odottanut. Tuntui, että muilta, kuin työparilta toisilleen, tuleva vertaistuki on Saarijärven tapauksessa melko vähäistä. Toisaalta myös tuntui, että työpari ei kokenut vertaistukea edes kovin tärkeänä asiana eli he olivat tavallaan tasapainossa oman työnsä kanssa. Itselleni tuli kuitenkin tunne, että muilta tulevaa tukea saisi olla enemmänkin ja esimerkiksi juuri ohjausryhmän toiminta koettiin hyvänä. Heidän puheissaan esille nousi usein rahoitus ja sen tuomat ongelmat, ehkä varsinaiseen etsivään työhön tarvittava vertaistuki jäi tavallaan rahoituksen tuoman stressin alle (vrt. Huhtajärvi, 2007). Tietysti hanketyössä on varmasti pystyttävä työskentelemään hyvin itsenäisesti ja osattava toimia omillaan.

Asiakkaiden puolelta suurimpana haasteena nousi nuorten sitoutumattomuus, joka on teoksen Oman kokoinen elämä (2010) mukaan yleisin haaste ammatillisessa etsivässä työssä joka puolella. Jälleen yllättävämpi haaste, ja ehkä taas pienempien kaupunkien ongelma, oli mielestäni välimatkat. Erityisesti nuorten puolelta haasteelliseksi asiaksi nousi haluttomuus lähteä omalta paikkakunnalta sekä miten kulkea pitkiä välimatkoja, kun ei ole omaa autoa ja julkinen liikenne ei kulje. Tällainen ongelma ei ainakaan itselle heti tulisi mieleen, mutta on noussut Saarijärven etsivässä työssä esille. Tähän vielä oman lisänsä tuo työharjoittelupaikkojen puute syrjäseuduilla. Sitoutumattomuus ja välimatkat aiheuttavat ongelmia myös työntekijän kannalta siten, että työntekijällä kuluu aikaa välimatkojen taittamiseen ja välttämättä nuori ei sitten ilmestykään paikalle. Eli aikaa kuluu hukkaan paljon tällaisissa tapauksissa. Tämän kaltaisia asioita ei ehkä tarvitse suurempien kaupunkien etsivässä työssä ottaa huomioon. Haasteet ovat suuria ja sen kaltaisia, että niihin on hyvin vaikea lähteä yhtäkkiä ehdottamaan mitään kaikenkattavia ratkaisuja. Lähinnä tuli mieleen, että nykytietotekniikkaa olisi mahdollisuus ehkä käyttää enemmän haja-asutusalueilla. Olisiko esimerkiksi tietokoneen kautta käytäviä videokeskusteluja mahdollisuus hyödyntää

enemmän? Tässä kuitenkin tulee vastaan se, että kaikilla nuorilla ei välttämättä ole videokeskustelujen vaatimaa tekniikkaa. Eikä työntekijä pysty luultavasti havainnoimaan nuorta niin tarkasti kuin kasvotusten.

Saarijärvellä etsivät työntekijät yrittävät perinteisen yksilötyön lisäksi vaikuttaa nuoriin erilaisilla koulutuksilla ja tiedotuksella. Tämä on mielestäni erittäin hyvä asia, sillä juuri tällaisella toiminnalla ennaltaehkäistään pahempaa etsivän työn tarvetta. Erittäin hienoa on, että työpari kiertää kaikki 9. luokat läpi joka vuosi, tällöin jokainen nuori saa varmasti tiedon etsivästä työstä. Tavallaan siinäkin mielessä pienillä paikkakunnilla ennaltaehkäisevän työn merkitys mielestäni korostuu, että nuori saa tietoa palvelujärjestelmästä ja mahdollisista avuntarjoajista, ennen kuin nuori esimerkiksi muuttaa isommalle paikkakunnalle opiskelemaan. Eräs asia, joka etsivän työn kuvauksissa on vähemmän tullut esille, on armeijan keskeyttäneet nuoret. Saarijärvellä tämä mahdollisuus on huomioitu ja etsivä työpari on mukana Time Out!- koulutuksessa eli heidän palvelujaan tarjotaan suoraan armeijan keskeyttäneille nuorille, jotta nämä eivät jäisi tyhjän päälle.

Työn tuloksista puhuttaessa molemmat haastateltavat toivat esille oikeastaan suurimmat tulokset eli valmistuneet ja työllistyneet. Muutoin haastattelun aikana tuli kyllä esille, että työ on paljon muutakin, kuten esimerkiksi mielenterveysongelmiin puuttamista. Ja työpari on maininnut oman työnsä kuvauksessakin tavoitteekseen saada nuoret ottamaan vastuuta omasta elämästään, ehkäistä nuorten syrjäytymistä, auttaa nuoria löytämään omat vahvuutensa, vahvistaa nuorten itsetuntoa, ohjata koulutukseen ja työelämään sekä tukea elämänhallintataitoja. Muiden ongelmien kanssa saavutetut tulokset jäivät mielestäni kuitenkin turhan vähälle huomiolle haastatteluissa. Eli mietityttämään jäi, miten näitä tuloksia on todettu? Sillä suuria tuloksiahan nämäkin ovat, samoin kuin se, että joku ylipäättään pääsee aloittamaan koulun ja pysyy siellä. Toki ymmärrettävää on, että hankkeen rahoittajat hakevat erityisesti koulutukseen ja työhön liittyviä suuria tuloksia ja että muiden tulosten mittaaminen on vaikeaa. Haastatteluissa ei tullut esille, millaisia vähimmäistuloksia tai työmalleja hankkeelta vaaditaan rahoituksen jatkumisen kannalta. Erityisen positiivinen asia on, että työpari pitää jälkikäteen yhteyttä nuoriin ja kyselee hieman kuulumisia. Tämänkaltaisen työn tärkeydestä puhuvat myös Oman kokoinen elämä (2010) kirjoittajat. Työllä var-

mistetaan, että nuori on pysynyt vaikkapa koulussa, eikä palaudu hetken kuluttua uudelleen etsivän työn asiakkaaksi.

Tulevaisuutta ajatellen olen samaa mieltä siitä, että etsiviä työntekijöitä aloittaa ehkä turhankin monessa kunnassa erikseen Saarijärven lähialueilla. Hyvähän se on, että kunnissa tehdään ammatillista etsivää työtä, mutta jatkoa ajatellen se ei varmasti ole järkevää. Monissa kunnissa etsivä työ aloitetaan hankkeena ja sen loppuessa kaikilla kunnilla ei taatusti ole rahaa palkata näitä työntekijöitä ja siirtää etsivää työtä kunnan omiin rakenteisiin. Eli parempana vaihtoehtona olisin nähnyt useiden pienten kuntien yhteiset etsivät, mitä Saarijärvellä alun perin ajateltiin, mutta tämä toteutui vain Saarijärven ja Pylkönmäen yhteisenä etsivän työn hankkeena. Nyt, vuoden 2010 loppulla, useammassa Saarijärven lähikunnassa tosiaan aloittaa uusia hanketyöntekijöitä etsivinä. Miksi siis näille alueille ei haettu yhteisiä etsiviä tai jotakin lähikunnista liitetty Yhdessä-hankkeen toiminta-alueeseen? Kuntien yhteistyöstä yli kuntarajojen puhuttiin kuitenkin jo Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedotteessa vuonna 2008. Tällöin olisi useampi kunta tulevaisuudessa jakamassa etsivän nuorisotyön palkkakustannuksia ja työllä suurempi mahdollisuus jatkaa hankkeiden jälkeen. Samoin kuin haastateltavani, itsekin ihmettelen hieman päättäjien tapaa ajatella. Ennalta ehkäisevään työhön ei olla valmiita panostamaan, vaikka korjaavaan työhön joudutaan laittamaan huomattavasti suuremmat rahat.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen tuloksista päätellen etsivä työ on tullut Saarijärvellä tarpeeseen. Asiakkaita on riittänyt ja etsivän työn kaltaiselle yksilökohtaiselle neuvomiselle ja joidenkin nuorten elämän perusteellisemmalle tarkastelulle on ollut tarvetta. Vaikka eroavaisuuksia etsivän työn ns. yleiseen malliin, jos näin nyt voi sanoa, on ja joitakin työmuotoja voisi vielä mahdollisesti kehittääkin, työ on lähtenyt hyvin käyntiin. Lisäksi, vaikka olen tutkimuksessa nostanut esille mieleeni tulleita kehitysehdotuksia, tiedän, että työparilla on kuitenkin itseäni enemmän tietoa omasta työstään ja toimivista työmuodoista. Omat ehdotukseni ja mielipiteeni ovat tietysti nousseet teorian pohjalta näin sivullisena.

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

Tutkimuksen tarkoitus oli kirjoittaa auki millaista työtä Saarijärven Yhdessä-hankkeen etsivä työpari tekee. Pienissä kaupungeissa tehtävä ammatillinen etsivä työ eroaa jonkin verran suurempien kaupunkien työstä. Työn tulokset antavat kuvan etsivän työn tärkeydestä myös Saarijärven kokoisissa kaupungeissa. Työn mallintaminen toivon mukaan myös helpottaa tulevaisuudessa mahdollisia työntekijävaihdoksia tai antaa pohjaa muiden pienehköjen kaupunkien ja kuntien etsivälle työlle.

Saarijärven ammatillisen etsivän työn malli poikkeaa, kuten tutkimuksen tuloksista käy ilmi, joiltakin osin ns. yleisestä ammatillisen etsivän työn mallista. Joskin etsivää työtä ei oikeastaan pysty yleistämään, sillä väittäisin, että jokaisella etsivää työtä toteuttavalla työntekijällä on omia menetelmiä ja työmuotoja, persoonasta riippuen. Tuloksista käy mielestäni selvästi ilmi, että etsivää työtä tarvitaan pienemmilläänkin paikoilla, vaikka työ poikkeaisikin toteutustavoiltaan ja osittain asiakkaidenkin puolesta suuremmista kaupungeista. Alun perin ei ollut tarkoitus keskittyä niin paljon siihen, että Saarijärvi on pienehkö kaupunki, mutta asia nousi useasti esille. Vaikka Saarijärven kohdalla suurin eroavaisuus yleiseen malliin verrattuna on mielestäni ns. kenttätyön puutuminen työmuodoista, Yhdessä-hankkeen työpari on kuitenkin alusta lähtien kehittänyt omat työmallinsa ja selvittäneet, millaiselle etsivälle työlle Saarijärvellä on tarvetta.

Yhtenä tärkeänä tuloksena voisin jopa yleistää, että pienten kuntien keskuudessa olisi järkevämpää toteuttaa etsivää työtä yhteistyönä kuin jokainen omalla tahollaan. Lisäksi oma mielipiteeni on, että jokaisen pienenkin kunnan olisi hyvä kuulua jonkin etsivän työparin työalueeseen, vaikka syrjäytymisvaarassa olevia nuoria olisi vähän. Tämä siksi, että vaikka pienissä kunnissa tiedettäisiinkin ne muutamat ongelmanuoret, pientenkään kuntien työntekijöillä ei välttämättä ole aikaa, keinoja tai osaamista tarpeeksi edes sen yhden, apua tarvitsevan nuoren asioihin. Tällöin olisi ainakin mahdollisuus ottaa yhteyttä lähiseudun etsiviin, joiden työtä on nuoren kanssa tehtävä yksilötyö. Etsivillä työntekijöillä ainakin pitäisi olla aikaa. Lisäksi kun puhutaan lähialueiden pienistä kunnista, yleensä esimerkiksi lähimmät lukiot ja ammattikoulut

ovat samat kaikille kunnille. Tätä kautta työmäärä tai yhteistyökumppaneiden määrään ei pääsisi nousemaan liian suureksi.

Kun puolestaan keskitytään pelkästään Saarijärven etsivän työn malliin ja siihen mitä olisin voinut tehdä paremmin tutkimuksen suhteen, mieleeni tuli, että tutkimuksen lisäksi olisi ollut tarpeellista tehdä kunnallinen koonti Yhdessä-hankkeen yhteistyökumppaneista. Eli esimerkiksi pieni opas, joka sisältäisi kaikki mahdolliset yhteystiedot, joita työssä voi tarvita. Tämän kaltainen opas helpottaisi itse työntekijöitä, mahdollisia sijaisia tai jos joskus tulevaisuudessa etsivän työn tekijät Saarijärvellä vaihtuvat. Toinen tutkimuksen laatua parantava asia olisi ollut joidenkin Yhdessä-hankkeen asiakkaiden haastattelu. Tämä oli kyllä mielessä jo tutkimusaihetta pohdittaessa, mutta aikarajat tulivat vastaan, samoin kuin asiakkaiden yksityisyys. Lisäksi asiakkaiden suostuvaisuus haastateltaviksi, olisi ollut ihan oma kysymyksensä. Niinpä tutkimus keskittyy pelkästään työntekijähaastatteluihin ja heidän näkökulmiinsa työstä. Hyvänä ratkaisuna puolestaan koen sen, että valitsin parihaastattelun sijaan yksilöhaastattelut. Tuntuu, että sain haastatteluista näin enemmän irti, sillä vaikka haastateltavat vastasivat moniin kysymyksiin samankaltaisesti, eroavaisuuksiakin tuli. Jos olisin tehnyt parihaastattelun, vastaukset olisivat luultavasti sulautuneet toisiinsa ja eroavaisuudet eivät olisi tulleet esille. Tätä kautta tutkimukseni aineisto olisi jäänyt vielä pienemmäksi.

Eskola ja Suoranta (1998, 211–217) puhuvat laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereiden hämäryydestä. Heidän mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen tekijä joutuu jatkuvasti pohtimaan tekemiään ratkaisuja, ottamaan kantaa analyysin kattavuuteen sekä tekemänsä työn luotettavuuteen. Tutkijan apuna ei ole kuin omat ennakkoletukset, arkielämän säännöt ja oma teoreettinen oppineisuus. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline eli tutkimuksen pääasiallinen luotettavuuden kriteeri on tutkija itse. Osaltaan tutkimuksen arviointiin vaikuttaa aineiston merkittävyys, kattavuus, arvioitavuus ja toistettavuus. Alasuutari (1999) puolestaan toteaa laadullisen tutkimuksen tuottavan yleensäkin huonosti yleistettävää tietoa verrattuna määrälliseen tutkimukseen.

Tutkimustani Saarijärven etsivästä työstä ei näiden asioiden perusteella voi sanoa luotettavaksi. Ensinnäkin tutkimukseni aineisto on hyvin suppea, vaikka kyseessä

onkin tapaustutkimus. Aineistoa olisi ollut mahdollista lisätä aiemmin mainituilla asiakashaastatteluilla ja esimerkiksi haastattelemalla hankkeen yhteistyökumppaneita. Lisäksi tutkimukseni tuloksiin on saattanut vaikuttaa se, että minulla ei ole merkittävää aiempaa kokemusta ja tietoa etsivästä työstä sekä kokemattomuuteni haastattelijana. Minulla on voinut jäädä jokin asia liian vähälle huomiolle tai kokonaan huomaamatta. Enkä ole välttämättä osannut esittää tarvittavia, tutkimustuloksiin vaikuttavia syventäviä lisäkysymyksiä. Eli saattaa olla, että tämän vuoksi työni antaa yksipuolisen kuvan Yhdessä-hankkeen työmuodoista. Kokemattomuudestani tutkimusten teossa johtuu myös se, että erityisesti aineiston analysoiminen tuntui vaikealta, aluksi ihan mahdottomalta tehtävältä. Myös tästä syystä omista tulkinnoistani voi puuttua jotakin olennaista tai ne ovat harhaan johtavia.

Tutkimukseni kaikista puutteista huolimatta, olen kuitenkin itse tyytyväinen aikaansaannokseeni. Erityisesti haastattelijan roolin haastavuus tuli uutena asiana itselleni, en aluksi ymmärtänyt kuinka paljon ja nopeasti haastattelutilanteessa on itse keskiyttävä, jotta osaa esittää olennaisia lisäkysymyksiä. Tämä oli siis hyväksi opiksi. Positiivisesti yllätynyt olen myös siitä, kuinka paljon, ja melko helpostikin, ajatuksia heräsi tutkimusta tehdessä. Aluksi tuntui, että aineiston analysoiminen ja tulkitseminen olisi vaikeampaa kuin se todellisuudessa olikaan. Vaikka en etsivästä työstä kovin paljoa ennestään tiennyt, aihepiiri oli todella mielenkiintoinen ja toi uutta tietopohjaa ammattitaitoani ajatellen. Toivon, että tutkimukseni herättää ajatuksia ja sitä kautta myös kehittää ammatillista etsivää työtä eteenpäin.

Jatkotutkimusehdotuksina voisin ajatella laajempaa tutkimusta Saarijärvellä, jossa olisi huomioitu paremmin aineiston kattavuus. Eli olisi haastateltu myös asiakkaita ja yhteistyökumppaneita. Omasta mielestäni tärkeää olisi myös tutkia laajemmin etsivän työn tarvetta ja työmenetelmiä pienillä paikkakunnilla, jolloin yleisen etsivän työn kuvauksen rinnalle saataisiin luotettavaa tietoa pienemmillä paikkakunnilla toimivista etsivän työn muodoista. Sillä kuten sanottu, työmenetelmät vaihtelevat paikkakunnittain, eikä esimerkiksi kenttätyön tekeminen pienessä kunnassa ole välttämättä mielekästä siinä määrin kuin suurissa kaupungeissa. Lisäksi olisi hyvä tutkia kuntayhteistyön mahdollisuuksia eli onko joka paikkakunnalla turhaa olla oma etsivä työntekijä.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Heikkilä, Tarja 2004. Tilastollinen tutkimus (5.painos). Helsinki: Edita

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Saima-Liisa Laatumen. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.

Huhtajärvi, Piia 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 446 – 457.

Isoherranen, Kaarina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Isoherranen, Kaarina 2008a. Yhteistyön uusi haaste – moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa Isoherranen, Kaarina & Rekola, Leena & Nurminen, Raija (toim.) Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Isoherranen, Kaarina 2008b. Moniammatillinen toiminta ryhmäilmionä. Teoksessa Isoherranen, Kaarina & Rekola, Leena & Nurminen, Raija (toim.) Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaali-

työn jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöstä ja kohtaamisesta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura.

Kemppinen, Pertti 1999. Nuoriso 2000. Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy

Lämsä, Anna-Liisa 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Oulu: Oulun yliopisto.

Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Oman kokoinen elämä. Tarinoita etsivästä nuorisotyöstä. Kokoelma etsivien nuorisotyöntekijöiden kuvauksia. 2010.

Rekola, Leena 2008. Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiseen vaikuttavia kehityssuuntia. Teoksessa Isoherranen, Kaarina & Rekola, Leena & Nurminen, Raija (toim.) Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Vilkkä, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vehviläinen, Jukka 2002. Moniammatillinen nuorisotyö. Yksinäisten sankareiden ajasta tiimityöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK.

Internet-lähteet

Finlex 2010. Säädökset alkuperäisinä. 2010. 693/2010. Viitattu 1.10.2010. www.finlex.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008. Tiedotteet. Etsivän nuorisotyön ammattilaisten palkkaukseen 2,5 miljoonaa euroa. Viitattu 18.10.2010. www.minedu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Lainsäädäntöhankkeet. Nuorisolain muutos: monialainen yhteistyö, etsivä nuorisotyö ja varhainen puuttuminen. Viitattu 1.10.2010. www.minedu.fi

Saarijärven kaupunki 2010. Info. Viitattu 18.10.2010. www.saarijarvi.fi

Visio-säätiö 2010. Esittely. Viitattu 15.10.2010. www.kiepura.fi/sateenkaari-saatio.htm

LIITTEET

Liite 1. Yhdessä-hankkeen ohjausprosessi

